

UNIVERZITA KARLOVA

HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ

FAKULTA

**Vliv odsouzení k nepodmíněnému trestu odnětí svobody na rodinný
systém**

The Impact of Unconditional Imprisonment on the Family System

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

PhDr. Mgr. Petr Novák, Ph.D.

Autor:

Marie Anna Pokorná

Praha 2024

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala vedoucímu své bakalářské práce PhDr. Mgr. Petru Novákovi, Ph.D. za cenné rady, odborné konzultace a velkou trpělivost, ochotu a pomoc při realizaci této práce. Dále bych také ráda poděkovala své rodině a přátelům za podporu v průběhu celého studia.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou bakalářskou prací „Vliv odsouzených knepodmíněnému trestu na rodinný systém“ vypracovala samostatně. Dále prohlašuji, že všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 1.8.2024

Marie Anna Pokorná

Anotace

Bakalářská práce se zabývá vlivem uvěznění jedince odsouzeného k nepodmíněnému trestu na rodinný systém. Cílem práce je analyzovat, jakým způsobem věznění jednoho z členů rodiny ovlivňuje její dynamiku, vztahy mezi členy a celkové fungování rodiny. Teoretická část práce se věnuje právním aspektům nepodmíněného trestu a psychologickým dopadům uvěznění na jedince. Praktická část pak obsahuje případovou studii, která prostřednictvím rozhovorů a analýzy korespondence zkoumá konkrétní případ rodiny postižené uvězněním. Výsledky ukazují na výrazné změny v rodinných rolích, narušení sociálních vazeb a psychické obtíže nejen u vězněného, ale i u jeho blízkých. Práce poskytuje komplexní pohled na problematiku a může sloužit jako podklad pro další výzkum v oblasti sociálních dopadů trestání.

Klíčová slova: nepodmíněný trest, rodinný systém, vliv uvěznění, psychologické dopady, resocializace, výkon trestu odnětí svobody, rodinná krize

Annotation

The bachelor's thesis examines the impact of the imprisonment of an individual sentenced to an unconditional term on the family system. The aim of the thesis is to analyze how the incarceration of one family member affects the family's dynamics, relationships among its members, and the overall functioning of the family. The theoretical part of the thesis addresses the legal aspects of unconditional sentencing and the psychological effects of imprisonment on the individual. The practical part includes a case study that explores a specific family affected by imprisonment through interviews and analysis of correspondence. The findings reveal significant changes in family roles, disruption of social bonds, and psychological challenges not only for the incarcerated individual but also for their close ones. The thesis provides a comprehensive perspective on the issue and may serve as a foundation for further research in the field of the social impact of punishment.

Keywords: Unconditional Sentence, Family System, Impact of Imprisonment, Psychological Impacts, Resocialization, Execution of Imprisonment Sentence, Family Crisis

Obsah

1.	Teoretický rámec.....	11
1.1	Trest odnětí svobody	11
1.2	Klasifikace a kategorizace trestných činů	13
1.2.1	Trestné činy proti životu a zdraví, kam náleží.....	14
1.2.2	Trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství: 14	
1.3	Výkon trestu (nástup, průběh, ukončení)	17
1.4	Vězeňský systém a věznice v České republice	20
1.4.1	Vězeňská oddělení.....	20
1.5	Uvěznění a jeho dopady na rodinu odsouzeného.....	22
1.6	Dopady výkonu trestu odnětí svobody na uvězněné.....	22
1.7	Udržení kontaktu uvězněného s okolím.....	25
1.8	Dopady výkonu trestu odnětí svobody na partnerky a rodinné příslušníky odsouzených	27
1.9	Dopady výkonu trestu odnětí svobody na děti odsouzených.....	29
1.10	Absence kontaktu (rodič + dítě)	32
2	Praktická část: Případová studie: Vliv uvěznění otce na rodinný systém	33
2.1	Hlavní cíl práce:.....	33
2.2	Další cíle práce:.....	33
2.3	Profil otce (Jan).....	34
2.4	Profil dcery Karolíny.....	34
2.4.1	Osobnostní rysy:	34
2.4.2	Vztah k otci:	35

2.4.3	Psychický stav:	35
2.5	Průběh soudního procesu a rozsudek	36
2.6	Vztah mezi otcem a dcerou před uvězněním	36
2.6.1	Dopady uvěznění na vztah s dcerou	36
2.6.2	Vliv rodinné krize na dynamiku vztahů a psychický stav jednotlivců	37
2.6.3	Psychologické aspekty krize	37
2.7	Teorie stresu a zvládání (coping).....	38
2.8	Tématická analýza rozhovorů	38
2.9	Kvalitativní obsahová analýza dopisů.....	38
2.10	Pocity a poznatky každodenního života ve vězení	39
2.11	Soudní rozsudek	39
2.12	Poznámky a další dokumenty	40
2.13	Analýza dat	40
2.13.1	Situace a události.....	40
2.13.2	Emoce a pocity	41
2.13.3	Rodinné interakce v korespondenci.....	41
2.13.4	Zdravotní problémy a vliv na rodinu	41
2.13.5	Role otcovy přítelkyně (matky nejmladší dcery).....	42
2.13.6	Vztahy s dalšími dcerami	42
2.13.7	Dopad uvěznění na rodinu obecně.....	42
2.13.8	Propuštění otce z výkonu trestu.....	43
2.14	Porovnání s teoretickým rámcem	43
2.15	Shrnutí případové studie	44
3	Závěr.....	45
4	Přílohy	47

4.1	Rozhovor s bývalým vězněm Janem:.....	47
4.2	Rozhovor s dcerou Karolínou.....	49
4.3	Dopisy od dcery pro otce.....	53
4.4	Dopisy od otce pro dceru	55
4.5	Soudní rozsudek	58
5	Seznam použité literatury	60
6	Seznam elektronických zdrojů	61
7	Seznam příloh	64

Seznam zkratk

NSZ - Nejvyšší státní zastupitelství

VTOS - Výkon trestu odnětí svobody

ČR - Česká republika znam zkratk a jejich vysvětlení.

Úvod

V České republice, stejně jako v mnoha jiných zemích, je vězeňský systém klíčovou součástí trestní politiky, přičemž otázky spojené s tresty odnětí svobody a jejich dopady na odsouzené jedince a jejich blízké zůstávají stále aktuální. Motivací pro výběr tématu „Vliv odsouzených k nepodmíněnému trestu na rodinný systém“ byla moje hluboká fascinace dynamikou rodinných vztahů v krizových situacích a zájem o pochopení, jaké psychologické a sociální důsledky má uvěznění pro celou rodinu. Tento výzkum je nesmírně důležitý, neboť rodiny odsouzených často čelí výzvám, které mohou zásadně ovlivnit jejich fungování a kvalitu života.

Věznění jednoho člena rodiny nepředstavuje pouze trest pro daného jedince, ale zároveň vyvolává řadu komplikací pro zbytek rodiny. Tradiční rodinné struktury a role mohou být narušeny, což vede k potřebě přizpůsobení se nové situaci. Kromě toho se rodiny mohou potýkat s finančními problémy, stigmatizací a emocionálními obtížemi. Pro širší společnost je toto téma relevantní, protože dopady věznění přesahují zdi věznic a zasahují do komunit a sociálních vazeb, které jsou klíčové pro zdravé fungování společnosti.

Cílem této práce je analyzovat, jak nepodmíněný trest odnětí svobody ovlivňuje rodinný systém, se zaměřením na změny v rodinných rolích, narušení sociálních vazeb a psychické obtíže, které mohou nastat. Tento cíl je reálně dosažitelný, protože nabízí možnost propojení teoretických poznatků s praktickými výzkumy a analýzou konkrétních případových studií. Práce by měla přinést nové poznatky, které by mohly sloužit nejen odborné veřejnosti, ale také praktickým sociálním pracovníkům a rodinám, které se nacházejí v podobné situaci.

Metodologicky jsem se rozhodla využít kvalitativní přístup, který umožňuje hlubší porozumění individuálním zkušenostem a dynamice rodinných vztahů. Práce zahrnuje analýzu případových studií, rozhovory s rodinnými příslušníky odsouzených a přezkoumání odborné literatury zaměřené na psychologické a sociální dopady věznění. Tento přístup mi umožňuje nejen identifikovat hlavní problémy, kterým rodiny čelí, ale také navrhnout strategie, jak tyto problémy efektivně řešit.

Struktura práce je pečlivě navržena tak, aby logicky a systematicky provázala jednotlivé části výzkumu. První kapitola se zaměřuje na teoretický rámec, kde jsou podrobně rozebrány klíčové pojmy a legislativní aspekty nepodmíněného trestu odnětí svobody. Druhá kapitola zkoumá psychologické a sociální dopady věznění, přičemž se opírá o současné studie a teoretické přístupy. Třetí kapitola představuje praktickou část, v níž jsou prezentovány

výsledky analýzy případových studií a rozhovorů, které poskytují konkrétní pohled na dopady věznění na rodinné systémy. Závěrečná kapitola shrnuje hlavní zjištění, diskutuje jejich význam a nabízí doporučení pro další výzkum a praxi. Tato struktura zajišťuje, že práce bude čtenáři poskytovat ucelený a podrobný pohled na zvolené téma, což umožní lepší pochopení a interpretaci výsledků výzkumu. úvodu práce.

1. Teoretický rámec

1.1 Trest odnětí svobody

Trest jako takový je v právu chápán jako právní následek spáchaného činu, který je stanoven zákonem za určité protiprávní jednání (Jelínek a kol., 2010). Trest je řazen mezi základní výchovné prostředky a dle Vetešky a Fischera (2020) má čtyři základní funkce, kterými jsou funkce výchovná, jejímž cílem je napomoci nápravě potrestaného, druhou je funkce preventivní, která má odradit další případné potenciální pachatele od podobné činnosti, třetí funkcí je funkce ochranná, jejímž cílem je ochránit společnost před pachatelem, poslední funkcí je pak funkce restorativní, která má za cíl obnovit narušenou spravedlnost. Sochůrek (2007) uvádí, že ke splnění funkcí trestu je zapotřebí, aby trest následoval co nejrychleji po provinění, byl značný a jistý, a pro potenciálního pachatele by tak měl být významnou hrozbou s vysokou pravděpodobností dopadení a odsouzení. Trest je prostředkem státního donucení, jehož prostřednictvím stát plně své funkce. Jak již bylo uvedeno výše, jde o jeden z právních následků spojených se spáchaním trestného činu, avšak nejde o jediný ani nutný právní následek, neboť trest nemusí následovat vždy po spáchaní každého trestného činu (Vantuch, 2009). Současný zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, účel trestu nezmiňuje, avšak z ustanovení § 23 předcházejícího, dnes již neplatného trestního zákona č. 140/1961, Sb., vyplývalo, že „*účelem trestu je chránit společnost před pachateli trestných činů, zabránit odsouzenému v dalším páčání trestné činnosti a vychovat jej k tomu, aby vedl řádný život, a tím působit výchovně i na ostatní členy společnosti*“. Účel trestu pak popisuje Hendrych (2010) ve třech bodech, a to jednak jako odstrašující příklad pro případné další pachatele, dále je funkcí trestu regulace chování, čímž je míněna jakákoli změna chování související s opuštěním nežádoucích návyků, sociálních skupin, vazeb, způsobů chování atd., protože tyto faktory hrají mezi příčinami kriminálního chování jednu z klíčových rolí. Třetím účelem trestu je pak samotná izolace pachatele. Trestní zákoník v ustanovení § 52 vyjmenovává několik druhů trestů, a to konkrétně trest odnětí svobody, domácí vězení, obecně prospěšné práce, propadnutí majetku, peněžitý trest, propadnutí věci, zákaz činnosti, zákaz držení a chovu zvířat, zákaz pobytu, zákaz vstupu na sportovní,

kulturní a jiné společenské akce, ztrátu čestných titulů nebo vyznamenání, ztrátu vojenské hodnosti a vyhoštění.

Tento výčet trestů je taxativní a není možné jej jakkoliv rozšiřovat, obžalovanému je tedy možné za spáchaný trestný čin uložit pouze některý z výše uvedených trestů, trest, který zde není uveden, nemůže soud obžalovanému uložit (Vantuch, 2009). Podle ustanovení § 37 je možné ukládat trestní sankce pouze na základě trestního zákona, přičemž není možné uložit kruté a nepřiměřené trestní sankce a pachatelova lidská důstojnost nesmí být ponížena. Tresty jsou pak soudem ukládány s přihlédnutím k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu a poměrům pachatele (§ 38 téhož zákona) a za zákonem stanovených podmínek je zároveň možné za jeden trestný čin lze uložit vedle sebe i více druhů trestů, trest odnětí svobody a trest zákazu činnosti, avšak není možné tresty kombinovat libovolně (Trestní řízení, 2022). Zároveň podle ustanovení § 38 téhož zákona platí, že tam, kde postačí uložení trestní sankce pachatele méně postihující, nesmí být uložena trestní sankce pro pachatele citelnější.

Trest odnětí svobody může mít dle ustanovení § 52 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, čtyři podoby, a to:

- nepodmíněný trest odnětí svobody,
- podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody,
- podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem,
- výjimečný trest, který je dále upraven v ustanovení § 54 téhož zákonu.

Podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody dle ustanovení § 81 téhož zákona znamená, že soud může výkon trestu odnětí svobody, který nepřevyšuje tři roky, odložit. Pachatel v tom případě nejde do vězení, ale je v tzv. podmínce. Zároveň je možné nad ním vyslovit dohled pracovníkem probační a mediační služby dle ustanovení § 50 trestního zákoníku. Tento trest se užívá zpravidla tehdy, pokud se má za to, že k nápravě pachatele, vzhledem k jeho dosavadnímu způsobu života, netřeba vězení. Nepodmíněným trestem je pak vězení (Rýdlová, 2017).

Nepodmíněný trest odnětí svobody je možné uložit za všechny trestné činy. Ke každému trestnému činu je stanovena příslušná trestní sazba, kterou je možné najít ve zvláštní části

trestního zákoníku, přičemž přesná výše sazby je v závislosti na typové závažnosti daného činu trest by měl odpovídat povaze spáchaného trestnému činu (Novotný a kol., 2017).

Trestní zákoník také stanovuje pro každou jednotlivou skutkovou podstatu trestní sazbu odnětí svobody, podle níž je možné usuzovat závažnost trestného činu, přičemž u každého trestného činu je stanovena dolní a horní hranice délky trestu. Tyto hranice dávají soudcům možnost pohlížet na každého pachatele individuálně a „*přihlédnout i k osobnosti pachatele, jeho trestní minulosti, chování po spáchání trestného činu a rovněž k polehčujícím či přitěžujícím okolnostem*“ (Preuss, 2022). Mezi polehčující okolnosti patří například spáchání trestného činu v silném rozrušení, ze soucitu či v právním omylu, ev. k tomu, zda jde o první trestný čin. Přitěžujícími okolnostmi jsou ziskuchtivost, surový způsob spáchání trestného činu vůči dítěti, nemocné osobě, zdravotně postižené apod. (Preuss, 2022). Délku uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody upravuje ustanovení § 55 trestního zákoníku, ke je specifikováno, že se ukládá nejvýše na dvacet let, pokud se nejedná o mimořádné zvýšení trestu odnětí svobody dle § 59 či o uložení trestu odnětí svobody pachateli trestného činu spáchaného ve prospěch organizované zločinecké skupiny dle § 108, nebo o výjimečný trest, který upravuje § 54 a rozumí se jím trest odnětí svobody nad dvacet do třiceti let, případně doživotí.

Nepodmíněný trest odnětí svobody je podle ustanovení § 55 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, vykonáván ve věznicích, přičemž o umístění pachatele do konkrétního typu věznice rozhoduje soud.

1.2 Klasifikace a kategorizace trestných činů

Podle ustanovení § 13 trestního zákoníku je trestným činem protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje jisté znaky uvedené v tomto zákoně. K trestní odpovědnosti za trestný čin je nezbytné úmyslné zavinění, pokud není v trestním zákoně výslovně uvedeno, že stačí zavinění z nedbalosti.

Trestní zákoník pak předkládá základní rozdělení trestných činů, a to na přečiny a zločiny, přičemž přečiny jsou podle ustanovení § 14 „*všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do*

pěti let“ a „zločiny jsou všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečiny; zvlášť závažnými zločiny jsou ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let“ (§ 14 zákona č. 40/2009 Sb.).

Trestné činy je možné kategorizovat podle hlav trestního zákoníku následovně:

1.2.1 Trestné činy proti životu a zdraví, kam náleží

- trestné činy proti životu (§ 140–144), tj. vražda, zabití, vražda novorozeného dítěte matkou, usmrcení z nedbalosti, účast na sebevraždě,
- trestné činy proti zdraví (§ 145–148), tj. těžké ublížení na zdraví, ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky, ublížení na zdraví z nedbalosti atd.,
- trestné činy ohrožující život nebo zdraví (§ 149–158), tj. Mučení a jiné nelidské a kruté zacházení, Neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku, Šíření nakažlivé lidské nemoci z nedbalosti atd.,
- trestné činy proti těhotenství ženy (§ 159–163), tj. Nedovolené přerušování těhotenství bez souhlasu těhotné ženy, Svádění těhotné ženy k umělému přerušování těhotenství,
- trestné činy související s neoprávněným nakládáním s lidskými tkáněmi a orgány, lidským embryem a lidským genomem (§ 164–167), tj. Nedovolené nakládání s lidským embryem a lidským genomem, Odběr tkáně, orgánu a provedení transplantace za úplatu,

1.2.2 Trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství:

- trestné činy proti svobodě (§ 168–179), tj. obchodování s lidmi, svěřování dítěte do moci jiného, zbavení osobní svobody, omezování osobní svobody, zavlčení, loupež, braní rukojmí, vydírání, omezování svobody vyznání, porušování domovní svobody či porušování svobody sdružování a shromažďování atd.,

- trestné činy proti právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství (§ 180–184), tj. neoprávněné nakládání s osobními údaji, poškození cizích práv, porušení tajemství dopravovaných zpráv, porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí, pomluva,
- trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti (§ 185–193), tj. znásilnění, sexuální nátlak, pohlavní zneužití, šíření pornografie atd.,
- trestné činy proti rodině a dětem (§ 194–203), tj. dvojí manželství, opuštění dítěte nebo svěřené osoby, zanedbání povinné výživy, týrání svěřené osoby, podání alkoholu dítěti atd.,
- majetkové trestné činy (§ 205–232), tj. krádež, zpronevěra, podvod, pojistný podvod, atd.
- hospodářské trestné činy (§ 233–271), tj.
- trestné činy proti měně a platebním prostředkům, např. padělání a pozměnění peněz
- trestné činy daňové, poplatkové a devizové, např. krácení daně, poplatku a podobné povinné platby,
- trestné činy proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou, např. porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže,
- trestné činy proti průmyslovým právům a proti autorskému právu, např. porušení práv k ochranné známce a jiným označením, padělání a napodobení díla výtvarného umění,
- trestné činy obecně nebezpečné (§ 272–292), kam náleží:
- trestné činy obecně ohrožující, např. ohrožení pod vlivem návykové látky, šíření toxikomanie,
- trestné činy ohrožující vzdušný dopravní prostředek, civilní plavidlo a pevnou plošinu
- trestné činy proti životnímu prostředí (§ 293–308), tj. poškození a ohrožení životního prostředí, týrání zvířat, atd.

- trestné činy proti České republice, cizímu státu a mezinárodní organizaci (§ 309–321), tj. vlastizrada, teroristický útok atd.,
- trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných (§ 322–368), kam patří:
 - trestné činy proti výkonu pravomoci orgánu veřejné moci a úřední osoby,
 - trestné činy úředních osob, např. zneužití pravomoci úřední osoby,
 - úplatkářství,
 - jiná rušení činnosti orgánu veřejné moci
- trestné činy narušující soužití lidí, např. stalking,
- jiná rušení veřejného pořádku,
- organizovaná zločinecká skupina,
- některé další formy trestné součinnosti,
- trestné činy proti branné povinnosti (§ 369–374), neplnění odvodní povinnosti či nenastoupení služby v ozbrojených silách,
- trestné činy vojenské (§ 375–399), tj. neuposlechnutí rozkazu, zprotivení a donucení k porušení vojenské povinnosti atd.,
- trestné činy proti lidskosti, proti míru a válečné trestné činy (§ 400–418), například genocida, útok proti lidskosti atd.

Takové třídění však není jediné, trestné činy je možné rozdělit také podle časového hlediska na hromadné, pro jejichž naplnění skutkové podstaty je podstatné větší množství obdobných jednání (např. u nedovoleného ozbrojování nestačí jednou vyrobit zbraň, ale učinit tak opakovaně), dále trestné činy trvající, ke je podstatné udržování protiprávního stavu, ne jen krátkodobý vznik (např. omezování osobní svobody není krátkodobé zamknutí v šatně školy), a také pokračování v trestném činu se stejnou skutkovou podstatou a společným záměrem, např. opakovaná zpronevěra (Preuss, 2022a).

1.3 Výkon trestu (nástup, průběh, ukončení)

Výkonu trestu odnětí svobody upravuje zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, který společně s vyhláškou č. 345/1999 Sb., řád výkonu trestu, upravuje práva a povinnosti odsouzených, a to také zařazování odsouzených do práce, jejich vzdělávání, zacházení s odsouzenými vč. kázeňských trestů nebo odměn, podmínky přijímání návštěv a korespondence atd.

Odsouzený je přijímán do výkonu trestu na základě pravomocného a vykonatelného písemného nařízení výkonu trestu, které vystavuje soud, a to jakmile je rozhodnutí vykonatelné, nebo v některých případech odvolací soud ihned po vyhlášení rozhodnutí. Většinou je současně s nařízením výkonu trestu soudně vydáno také usnesení o započtení vazby nebo trestu, a to v souladu s ustanovením § 92, zákona č. 40/2009 Sb.: *„Jestliže se vedlo proti pachateli trestní řízení ve vazbě a dojde v tomto řízení k jeho odsouzení, započítá se mu doba strávená ve vazbě do uloženého trestu, popřípadě do trestu úhrnného nebo souhrnného, pokud je vzhledem k druhu uloženého trestu započítání možné. Jestliže byl pachatel soudem nebo jiným orgánem potrestán a došlo k jeho novému odsouzení pro týž skutek, započítá se mu vykonaný trest do uloženého trestu, pokud je vzhledem k druhu uloženého trestu započítání možné. Obdobně postupuje soud, uložil-li pachateli trest úhrnný nebo souhrnný nebo společný trest za pokračování v trestném činu. Není-li započítání vazby nebo trestu možné, přihlédně soud k této skutečnosti při stanovení druhu trestu, popřípadě jeho výměry.“*

O tom, za jak dlouho po rozsudku dojde k nástupu do vězení, rozhoduje soud, zpravidla je písemná po rozsudku doručena do dvou až tří měsíců po pravomocném rozsudku a je v ní stanoven termín, do kdy má odsouzený nastoupit, zpravidla se jedné o tři až čtrnáct dnů od doručení písemné výzvy. Soud zde také stanovuje konkrétní věznici, v níž má být trest vykonán (Český Fair Trade Institut, 2024). Soud může odsouzenému poskytnout přiměřenou dobu k obstarání svých záležitostí, lhůta může činit nejvýše jeden měsíc od okamžiku, kdy se stalo vykonatelným rozhodnutí ukládající nepodmíněný trest odnětí svobody (Člověk v právu, 2024). Ve výjimečných případech, jako je ohrožení života a zdraví odsouzeného nebo těhotenství odsouzené či pokud je odsouzenou matka novorozeného dítěte, je možné výkon trestu odložit (Člověk v právu, 2024). Jak již bylo uvedeno výše, zákon č. 169/1999 Sb. odsouzeným zajišťuje důstojné zacházení během pobytu ve věznici, avšak odsouzení mají také své povinnosti, jejichž účelem je působit na odsouzeného a snížit tak riziko opakování trestné činnosti, respektive zabránit mu v páčání další trestné činnosti a přispět k vedení řádného života po propuštění z výkonu trestu.

Práva odsouzených jsou specifikována v ustanoveních § 15–27 téhož zákona. Černíková (2008) je rozděluje do tří oblastí:

- práva uspokojování sociálních potřeb a poskytování zdravotní péče jde o práva na pravidelnou stravu, na ubytovací plochu, dále právo na osobní hygienu a přiměřené osobní volno, právo na osmihodinovou dobu spánku, právo na poskytování zdravotnických služeb atd.,
- práva udržování sociálních vztahů – právo na kontakt s osobou blízkou, právo na přijímání a odesílání korespondence, právo na užívání telefonu, právo na uspokojování kulturních potřeb, právo na nákup potravin a věcí osobní potřeby, právo na přijímání balíčků, dále na příjem peněz a nakládání s nimi atd.
- práva a svobody, které jsou v rozporu s účelem výkonu trestu omezena – sem náleží právo na nedotknutelnost osoby a jejího soukromí, svobodu pohybu a pobytu, zachování listovního tajemství a tajemství jiných písemností, záznamů a zpráv a právo svobodné volby povolání atd. Omezena jsou také práva na stávkou, výkon práva sdružovat se ve spolcích, společnostech a jiných sdruženích, zakládat odborové organizace a výkon práva sdružovat se v nich, právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost, právo svobodné volby poskytovatele zdravotních služeb a zdravotnického zařízení a je také omezena možnost zakládat ve výkonu trestu politické strany nebo politická hnutí, vykonávat právo sdružovat se v nich a nemohou vykonávat volené a jiné veřejné funkce.

Povinnosti odsouzených jsou pak specifikovány v ustanoveních § 28–36 téhož zákona. Odsouzený musí dodržovat stanovený pořádek a kázeň, vykonávat pokyny a příkazy zaměstnanců Vězeňské služby, pokud je mu přidělena práce a není uznán dočasně práce neschopným nebo není po dobu výkonu trestu uznán zdravotně nezpůsobilým k výkonu práce, je povinen pracovat, dále musí plnit úkoly, které vyplývají z programu zacházení, dále šetrně zacházet se svěřenými věcmi, nepoškozovat cizí majetek, dodržovat zásady slušného jednání s osobami, s nimiž přichází do styku, a i jinak zachovávat ustanovení vnitřního řádu věznice. Dále sem pak náleží povinnost podrobit se osobní a další prohlídce v zájmu zajišťování vnitřního pořádku ve věznici, podrobit se preventivní vstupní, periodické, mimořádné avýstupní lékařské prohlídce, strpět úkony, které souvisejí s jeho identifikací, v případě onemocnění, zranění či úrazu toto neprodleně ohlásit zaměstnanci Vězeňské služby, dodržovat zásady hygieny atd. Odsouzený pak nesmí vyrábět, přechovávat a konzumovat alkoholické

nápoje a jiné návykové látky, vyrábět a přechovávat předměty, které by mohly být použity k ohrožení bezpečnosti osob a majetku nebo k útěku, nebo které by svým množstvím nebo povahou mohly narušovat pořádek anebo poškodit zdraví, ani přechovávat a rozšiřovat tiskoviny nebo materiály propagující národnostní, etnickou, rasovou, náboženskou nebo sociální nesnášenlivost, fašismus a podobná hnutí směřující k potlačení práv a svobod člověka, násilí a hrubost, tiskoviny nebo materiály obsahující popis výroby a použití jedů, výbušnin, zbraní a střeliva, jakož i tiskoviny nebo materiály obsahující popis výroby návykových látek, účastnit se hazardních her atd.

Trest odnětí svobody je vykonán po uplynutí soudem stanovené doby délky trestu a odsouzený je propuštěn na svobodu, pokud nebylo doručeno nařízení soudu k výkonu dalšího trestu. Ve věznicích bývá dle ustanovení § 74 téhož zákona zřízen výstupní oddíl, do nichž jsou před propuštěním zařazováni odsouzení, kterým byl uložen trest na dobu delší než 3 roky, a odsouzení, jimž je třeba pomáhat při vytváření příznivých podmínek pro soběstačný život v souladu se zákonem.

1.4 Vězeňský systém a věznice v České republice

Jak již bylo uvedeno, výkon trestu odnětí svobody je regulován zákonem č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, a také vyhláškou Ministerstva spravedlnosti ČR č. 378/2004 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody.

Výkon trestu odnětí svobody je realizován ve věznicích, přičemž podle ustanovení § 56 trestního zákoníku se vykonává diferencovaně ve věznici s ostrahou nebo se zvýšenou ostrahou, přičemž o zařazení do věznice rozhoduje soud podle odstavce 2 tohoto paragrafu. Pachatelé, u kterých nejsou splněny podmínky pro zařazení do věznice se zvýšenou ostrahou, jsou umístováni do věznic s ostrahou. Do věznic se zvýšenou ostrahou jsou pak umístováni pachatelé, kterým byl uložen výjimečný trest, kterým byl uložen trest odnětí svobody za trestný čin spáchaný ve prospěch organizované zločinecké skupiny či trest za zvlášť závažný zločin ve výměře nejméně osm let, nebo kteří byli odsouzeni za úmyslný trestný čin a v posledních pěti letech uprchli nebo se pokusili uprchnout z vazby, z výkonu trestu nebo z výkonu zabezpečovací detence.

1.4.1 Vězeňská oddělení

Podle způsobu zajištění bezpečnosti a se věznice s ostrahou dále člení na oddělení:

- s nízkým stupněm zabezpečení,
- se středním stupněm zabezpečení,
- s vysokým stupněm zabezpečení (§ 12a zákona č. 169/1999).

- V současné době je v Česku 10 vazebních věznic a 25 věznic.

Obrázek 1 Vězeňská zařízení v České republice

Dle ustanovení § 56 odst. 3 trestního zákoníku pak může soud o zařazení odsouzeného rozhodnout i jinak, a to zejména pokud má, se zřetelem na závažnost trestného činu a na stupeň a povahu narušení pachatele, za to, že působení na odsouzeného, aby vedl řádný život, bude v jiném typu věznice zaručeno lépe.

Způsob výkonu trestu v jednotlivých typech věznic upravuje zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů. Podle ustanovení § 7 tohoto zákona jsou odsouzení drženi odděleně dle pohlaví, tedy odsouzení muži jsou drženi odděleně od odsouzených žen, dále odsouzené ženy, které mají ve výkonu trestu u sebe dítě, odsouzení s infekčním onemocněním nebo u kterých je podezření na infekční onemocnění. Rovněž mladiství jsou umisťováni odděleně od dospělých a odděleně jsou ve výkonu trestu umisťováni také opakovaně odsouzení od odsouzených, kteří jsou ve výkonu trestu poprvé, odsouzení za úmyslně spáchané trestné činy od odsouzených za trestné činy z nedbalosti, trvale pracovně nezařaditelní, osoby s poruchami duševními a s poruchami chování, osoby s uloženým ochranným léčením a zabezpečovací detencí a také velmi nebezpeční odsouzení.

Dozor nad odsouzenými a jejich střežení a také dodržování metod zacházení s odsouzenými a dodržování metod výkonu trestu realizuje podle ustanoven § 3 zákona č. 169/1999 Vězeňská služba České republiky.

Vězeňská služba České republiky se řídí zákonem č. 555/1992 Sb., o Vězeňské a justiční strážci České republiky. Jde o ozbrojený bezpečnostní sbor, který je právně zmocněn k zajišťování výkonu vazby, zabezpečovací detence a trestu odnětí svobody apod.

1.5 Uvěznění a jeho dopady na rodinu odsouzeného

Umístění pachatele trestného činu do výkonu trestu je situací nesmírně obtížnou nejen pro samotného odsouzeného, ale také pro celou jeho rodinu. Samotný odsouzený se dostává do izolace a do extrémně stresujícího prostředí, ve kterém se vyskytuje řada patologických jevů zanechávajících na něm větší či menší následky.

V tradičním pojetí je rodina primární, neformální, malá skupina jednotlivců, kteří jsou spojeni příbuzenskými a citovými vazbami, přičemž „*představuje sociální útvar, sociální skupinu, která prošla a prochází vlastním vývojem, a to v souladu se společensko-politickými a kulturními změnami*“ (Kraus, 2015, s. 19). Rodina hraje v procesu ochrany odsouzeného velmi důležitou roli. Hairston (1991) hovoří o tom, že rodinné vazby mají během uvěznění tři důležité funkce, a to funkci udržení rodinné jednotky, zvyšování well-being odsouzeného a usnadnění resocializace vězně po propuštění. Mills (2005) pak dodává, že aktivní podpora rodiny může také pomoci zmírnit bolest z uvěznění a potenciálně snížit riziko sebevraždy/sebepoškozování vězně.

1.6 Dopady výkonu trestu odnětí svobody na uvězněné

Psychologickými dopady uvěznění a pobytu ve vězeňském prostředí na odsouzené se věnuje penitenciární psychologie (Veteška, Fischer, 2020). Na ni pak navazuje postpenitenciární psychologie, jejíž oblastí zájmu jsou psychosociální aspekty, které po ukončení výkonu trestu odnětí svobody ovlivňují návrat odsouzeného zpět do společnosti. Dopady věznění na psychiku jedince jsou zkoumány již od poloviny minulého století, kdy Donald Clemmer zkoumal, jak vězeňská komunita působí na chování vězňů a formuje jejich postoje. Clemmer konstatoval, že vězeňská zkušenost narušuje osobnost vězně a že vyhlídky na úspěšnou komunitní integraci po propuštění závisí na konkrétních reakcích každého uvězněného. Grasham Sykes pak koncem padesátých let 20. století publikoval studii *The society of captives*, v níž pracuje s pojmem *pains of imprisonment*, což je pět negativních dopadů uvěznění na odsouzené. Jde o zbavení

svobody, zbavení věcí a služeb, zbavení autonomie, zbavení heterosexuálních vztahů a zbavení bezpečnosti (Blomberg, Lucken, 2017). Tyto bolesti byly postupně dále zkoumány a rozšiřovány, například Mason (1990) dodal, že mezi bolesti patří také nejistoty a neurčitosti ohledně budoucnosti, což negativním způsobem ovlivňuje duševní zdraví odsouzeného, zejména pociťování úzkosti a zoufalství ze situace.

Na výzkumy v oblasti tzv. bolestí navázal Crewe (2011), který doplnil bolest neurčitosti a nejistoty, bolest psychologického posudku a samosprávu. První bolest Crewe spojuje s pocity nejistoty souvisejícími s každodenním životem ve vězení, druhou bolest dává autor do spojitosti s psychologickým hodnocením stavu vězňů vězeňskými psychology, přičemž Crewe ve své studii zjistil, že jeho respondenti váhají rozvíjet smysluplné vztahy s vězeňskými psychology, které hodnotí jako neosobní a otažité. Tito navíc při hodnocení vězňů užívají souhrnné kategorie, čímž vězňům odpírají individualitu, a slovní hodnocení jsou archivována pro další hodnocení. Bolest samosprávy je spojena s odpovědností za sebe, což je ve vězení nemožné, respektive dle Crewe vězni jsou v tomto případě agenty vlastního trestu. Rovněž i Vágnerová (2004) řadí právě ztrátu samostatnosti mezi nejvíce problematické body uvěznění.

Dopady na jedince má už i výkon vazby, přičemž dle Matouškové (2013) jde o větší dopad než samotný výkon trestu, protože dochází k dramatické izolaci od vnějšího světa, což působí zejména na osoby, které jsou ve vazbě poprvé, a také proto, že obviněný je vystaven přísnějším omezením, než která jsou posléze v samotném výkonu trestu (Černíková, 2008). Jde především o ztrátu svobody, postavení, nezávislosti, dále pak také důstojnosti, bezpečnosti a také osobních vztahů, tedy i sexuálních vztahů (Hála, 2005). Mařádek (2005) tyto možné reakce psychotického charakteru souhrnně označuje jako vazbovou/vězeňskou psychózu. Štěrba (2007) uvádí, že konkrétní dopady na uvězněného do velké míry závisí na osobnosti odsouzeného, dále pak na typu věznice, do které je umístěn, a na sociálním klimatu zde, na podmínkách výkonu trestu, na tom, zda jde o prvotrest atd. Podle Čepeláka (1973) se odsouzený se zátěžovou situací výkonu trestu odnětí svobody adaptuje jedním z pěti základních typů adaptací na výkon trestu odnětí svobody. Psychicky odolní jedinci, kteří jsou sociálně zralí a vytyčili si reálné cíle, kterých chtějí ve vězení dosáhnout, se přizpůsobují realisticky. Tyto osoby jsou motivovány ke změně svého chování vyhlídkou na podmíněné propuštění. Druhý typ adaptace – agresivní nepřátelství – se projevuje ironizováním, zesměšňováním nebo zastrasováním, fyzickým napadáním, a to jak spoluvězňů, tak i vězeňského personálu. Přizpůsobení nepřiměřenou kompenzací je třetím typem adaptace, které je charakteristické přebitím obvyklých reakcí na výkon trestu (pocit porážky, obavy, starosti atd.) vychloubáním se spáchanou trestnou činností i tou, kterou má osoba v plánu spáchat po propuštění na svobodu.

Čtvrtým typem adaptace je přizpůsobení se nepřiměřenou projekcí, kdy pachatel připisuje spáchání trestného činu někomu jinému, přičemž vyhnutí se odpovědnosti je

nejjednodušším způsobem, jak zacházet s pocitem viny. Přizpůsobení se únikem do denního snění je poslední typ adaptace, který je často způsobován užíváním omamných látek.

V českém prostředí o adaptaci hovoří Černíková s Makariusovou (1997). Uvádějí rezistentní formu vyrovnání odolných jedinců, agresivní formu adaptace a regresivní formu adaptace, pro které jsou typické plačtivost a rezignace vedoucí k depresím, pasivitě a sebevražedným tendencím. Jak již bylo uvedeno výše, dopady spojené s odnětím svobody jsou velice individuální a záleží na každém odsouzeném, jak se s nimi vyrovná. Nejmarkantnější dopady se projevují v oblasti psychiky a emocí. Jednou z nejsilnějších emocí, která se objevuje, je stres. Ten se objevuje již ve vazbě, před vyřčením trestu a pak ve spojitosti s nástupem do vězení (Novotný, 1993) a je spojen zejména se ztrátou svobody, soukromí a samotným pevně daným režimem věznic. Stres se může projevovat různými symptomy, a to jak v oblasti psychiky, tak ve formě fyzických problémů a zdravotních obtíží (Mařádek, 2005; Černíková, 2008). Druhou přítomnou emocí je strach, který bývá spojen nejen se strachem o vlastní osud ve věznici, ale jde také s obavami o rodinu mimo věznici (Novotný, 1993; Veteška a Fischer, 2020).

V psychické oblasti se dopady projevují především ve formě deprese, nechutenství, nezájmu, dále může jít o obavy či stres ze spoluodsouzených, frustraci atd. Karabeca Blatníková (2004) uvádí, že v počáteční fázi může jít jak o záchvaty agrese či hysterie, protesty a vzdory, tak i o opačný pól, tedy o pocity úzkosti a sklíčenosti. V druhé fázi se dostavuje pocit apatie, jehož projevem může být celkový útlum, anebo naopak se objevuje ve formě velice arogantní chování a snaze vzbudit u ostatních spoluvězňů respekt a zaujmout je. K fázi vyrovnání zpravidla dochází po vygradování krize a překonání bodu zlomu, ve kterém se odsouzený obává o svou budoucnost. Sochůrek (2007) dále hovoří o narušení volných vlastností vězňů: sebeovládání, samostatnosti, schopnosti rozhodovat se, ukázněnosti, přičemž na jejich místo nastupuje nesamostatnost a heteronomní morálka. Především u mladistvých pak hrozí riziko gradace komplexů méněcennosti. Štěrba (2007) pak dodává, že se posiluje jejich otrlost, lhostejnost a podlézavost.

Štěrba (2007) mezi negativní aspekty uvěznění řadí vzájemnou demoralizaci vězňů, zpretrhání sociálních vazeb, izolaci, a to jak vazeb v rámci rodiny, tak i závadných vazeb na kriminální okolí. O desocializaci hovoří také Novotný (1993), který dodává, že ztráta základních sociálních vazeb na rodinu často zapříčiňuje uchýlení se k sociálnímu zázemí v kriminálních partách, a Černíková (2008), která uvádí zpretrhání sociálních vazeb jak s rodinou a přáteli, tak i například se spolupracovníky v práci.

Problémem je také sociální stigmatizace, která pak dále komplikuje návrat odsouzeného do společnosti po odchodu z výkonu trestu (Štěrba, 2007), protože její dopady se mohou projevat po celý zbytek života odsouzeného a nálepka pobytu ve vězení může být překážkou resocializace a zejména reintegrace propuštěného do společnosti (Sochůrek, 2007). V oblasti praktických dopadů na život je nejmarkantnějším dopadem ztráta kontaktu s okolním světem a se skutečným životem. Jedinec je omezen na své vlastní svobodě, nemůže využívat všech práv, která jsou člověku v rámci společnosti zaručena. Zásadním dopadem je také růst zadluženosti, na čem se shodují jak Sochůrek (2007), tak Štěrba (2007). Sochůrek (2007) pak ještě dodává zkušenosti s homosexuálním stykem a s tím související nebezpečí přenosných chorob, které může odsouzený dále přenášet. Vedle výše uvedených negativních dopadů výkonu trestu odnětí svobody je však třeba také zmínit pozitivní dopady. Novotný (1993) a Veteška s Fischerem (2020) zmiňují alespoň částečné napravení odsouzeného, přenastavení hodnot či sebereflexi, na základě kterých se odsouzený poučí z vlastních chyb. Rovněž Arditti, Lambert-Shute a Joest (2003) hovoří o těchto pozitivních dopadech, konkrétně že uvěznění dá odsouzenému lekci a napraví jej. Pozitivní dopad může mít uvěznění rovněž i na partnerský vztah zvýšením blízkosti mezi partnery.

1.7 Udržení kontaktu uvězněného s okolím

Kontakt uvězněného s rodinou je dán zákonem zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů. Ustanovení § 18 uvádí, že odsouzený má právo na použití telefonu ke kontaktu s osobou blízkou v době vymezené vnitřním řádem věznice, přičemž náklady spojené s použitím telefonu hradí odsouzený. Vězeňská služba je přitom oprávněna seznamovat se prostřednictvím odposlechu s telefonáty a pořizovat jejich záznam. V ustanovení § 19 téhož zákona je vymezena doba 3 hodin během jednoho kalendářního měsíce, kdy má odsouzený právo přijmout návštěvu blízkých osob, přičemž k těmto návštěvám je určena speciální návštěvní místnost. Odsouzeného mohou současně navštívit nejvýše 4 osoby včetně nezletilých dětí. Nezletilé děti ve věku do 15 let se mohou zúčastnit návštěvy pouze v doprovodu osoby starší 18 let. Návštěvu osob jiných než blízkých povoluje ředitel. Ředitel věznice může povolit také uskutečnění návštěvy odsouzeného bez zrakové a sluchové kontroly zaměstnanců Vězeňské služby v prostorách k tomu určených. Ustanovení § 45 odst. 2 b) téhož zákona pak říká, že za dobré chování může být vězni mimořádně zvýšena doba trvání návštěv během jednoho kalendářního měsíce až na 5 hodin, ev. může získat povolení opustit věznici až na 24 hodin či dokonce může být výkon trestu přerušen (§ 45 odst. 2g–h, zákon č. 169/1999 Sb.). Takové odměny zcela jistě slouží jako

velká motivace pro odsouzené. Jak bude zmíněno níže, tyto návštěvy jsou však také poměrně nákladné a znamenají významný zásah do rodinného rozpočtu. Dixey a Woodall (2012) zjistili, že vězni považují návštěvy za důležité události, které nějakým způsobem vyvažují negativní dopady uvěznění, jako jsou monotónnost a nuda, a zprostředkovávají jim kontakt s vnějším světem. Zároveň si také mohou připomenout, že i když jsou uvěznění, jsou stále partnery či otci. Na druhou stranu pro vězně jsou takové návštěvy zároveň velice náročné a bolestné. Španková (2013) zdůrazňuje, že kontakt odsouzeného s rodinou je však omezený předpisy a pravidly, například korespondence prochází kontrolou a uvězněná osoba se tak nemůže projevit tak, jak by chtěla či projevit své intimní pocity. Během návštěv jsou osoby kontrolované dozorci, takže ani během nich se nemohou projevit naplno. Často se tak stane, že rodina se pak omezí na pouhé posílání balíků. Podle § 24 zákona č. 169/1999 Sb. má odsouzený právo přijmout balíček s potravinami a věcmi osobní potřeby do hmotnosti 5 kg jedenkrát za 6 měsíců. Balíčky podléhají kontrole zaměstnanců Vězeňské služby, která má právo odstranit věci, které odporují účelu výkonu trestu nebo které není dovoleno mít u sebe, zejména věci, kterými by vězeň mohl ohrozit život a zdraví vlastní nebo jiných osob. Nevýhodou je zde dlouhá doručovací doba a tak v podstatě nemožnost řešit naléhavé situace.

1.8 Dopady výkonu trestu odnětí svobody na partnerky a rodinné příslušníky odsouzených

Vztahy v rodině jsou často obtížné v běžných životních situacích, natož v období výkonu trestu některého z jejích členů. Zpravidla přitom platí, že většina mezilidských vztahů se v průběhu výkonu trestu ještě zhorší (Raszková a Hoferková, 2012). Uvěznění partnera přitom může být emocionálně zničující i prakticky vysilující, avšak dopady na partnerky a manželky vězňů nebyly doposud dostatečně prozkoumány (Murray, 2005). Při pohledu na situaci rodin a osob blízkých odsouzených k výkonu trestu odnětí svobody je možné identifikovat několik oblastí, v nichž se dopad uvěznění na rodinu projevuje. Nejčastěji se ve výzkumech objevují klíčové jevy, jako jsou ekonomické potíže, stigmatizace, stud, chování, rodinné vztahy, sociální vyloučení nebo zdraví. Braman (2004) rozděluje dopady na rodinu do tří kategorií, přičemž první jsou dopady na rodinnou strukturu a vztahy, druhou oblastí jsou materiální dopady na její sociální fungování a třetí je stigmatizace. Codd (2007) přidává k výše uvedeným třem ještě čtvrtou kategorii, kterou je dopad na děti. Podobně rozdělují dopady i Macurová, Turková a Dobiášová (2018). První oblastí je podle autorek finanční situace rodiny odsouzených, protože ve valné většině případů rodina ztratila hlavní příjem. Dále pak rodinám vznikají další náklady spojené s návštěvami, korespondencí, telefonickou komunikací a materiální podporou uvězněného. Se změnou hlavního příjmu souvisí také problémy spojené se změnou rolí v rámci rodiny, ženy odsouzených se tak zpravidla stávají jedinými činiteli rozhodnutí a stane se z nich hlava rodiny. V některých případech se určitá část odpovědnosti a starostí přenáší na děti odsouzených. Poslední oblastí dopadů je stigmatizace rodiny, která se tak dostává do sociální izolace, neboť v mnoha případech má odsouzení rodinného příslušníka dopad na vztahy s přáteli, sousedy apod. Je však možné, jak uvádějí Macurová, Turková a Dobiášová (2018), že se jedná spíše o obavy ze stigmatizace než o stigmatizaci samotnou.

Murray (2005) uvádí, že jedním z nejvíce zmiňovaných a pravděpodobně největším problémem pro rodiny odsouzených je nedostatek financí, což je pochopitelné, protože rodina tak přijde o část příjmů, neboť to může vyvolat situaci, kdy nový živitel rodiny nebude schopen ufinancovat chod domácnosti. Zároveň tak může nastat i stav, kdy nový živitel rodiny nebude mít dostatek financí na dosavadní životní styl, mimoškolní aktivity dětí, kroužky apod.

K tématu stigmatizace rodiny se vyjadřují Matoušek a Pazlarová (2014), kteří uvádějí, že toto stigma se přenáší i na členy rodiny, a to především v mínění místního společenství, tedy u dospělých do zaměstnání a u dětí do prostředí školy. Murray (2005) pak ještě dodává, že

stigmatizaci mohou pociťovat i partnerky odsouzených během návštěv ve vězeních, kde se jim dozorčí personál chová diskriminačně či nepřátelsky. Podle Williams, Papadopoulou a Booth (2012) však častá komunikace a návštěvy ve vězení a celkově podpora od rodiny a přátel má na uvězněné velice pozitivní vliv a tato komunikace zůstává poměrně častá i během pobytu ve vězení. Dopady jsou také psychického rázu, Arditti, Lambert-Shute a Joest (2003) uvádějí, že partnerky uvězněných osob mohou trpět depresemi, Murray (2005) přidává beznaděj, sociální izolovanost a obtížné navazování kontaktů, ztrátu smyslu života atd. Od ženy se pak také očekává, že bude uvězněnému partnerovi oporou, avšak často se zapomíná, že i ona by potřebovala oporu a pomoc (Murray, 2005). Williams, Papadopoulou a Booth (2012) provedly výzkum, kde zjistily, že podpora rodin uvězněných osob ze strany příbuzných a přátel se takřka nezměnila a zůstala téměř stejná jako dříve. Je tak evidentní, že uvězněním dochází k narušení veškerých rodinných, tj. partnerských i rodičovských, vztahů v mnoha směrech.

Bülow (2013) však hovoří i o pozitivních dopadech uvěznění na rodinné příslušníky, a to tehdy, kdy rodina musí čelit domácím násilím nebo jiné formě agrese od odsouzeného člena rodiny. O pozitivních dopadech na rodinu hovoří také Apel a kol. (2010), kteří zmiňují dopady především tehdy, kdy odsouzený páchal násilnou činnost na rodinných příslušnících, například pokud je týral či jinak utlačoval. Podobně je tomu také tehdy, pokud byl odsouzený závislý na návykových látkách. Condry a Smith (2018) zde vidí pozitivum v tom, že pro rodinu může být uvěznění přerušением bludného kruhu a vykročením k novým začátkům. Podle Büllowa (2013) je pozitivem také skutečnost, že uvěznění může mít pozitivní dopad na vězně v tom, že se výkonu trestu ponaučí a bude následně žít řádný život. Se zajímavým zjištěním přišla Codd (2003), která hovoří o tzv. boji o identitu. Jde o to, že partnerky uvězněných osob se musí vypořádat se svou vlastní identitou, která není pevně daná, ale závisí a je tvořena protínáním socio-ekonomických a kulturních faktorů a také vlastním sebevnímáním. Ženy se tak snaží o udržení a vytvoření vlastní pozitivní identity dobré manželky a dobré matky, například popíráním partnerovi odpovědnosti za trestný čin, jeho skrýváním či lhaním apod. Tím vlastně také bránily vlastní úsudek o uvězněných osobách. Zajímavý je také koncept tzv. sekundární prizonizace, o kterém píše Comfort (2008). Jeho podstatou je skutečnost, že ženy jsou jakýmsi kvazi vězni, protože vězení tvoří neodlučitelnou součást jejich života a stírá se tak hranice mezi domovem a vězením.

1.9 Dopady výkonu trestu odnětí svobody na děti odsouzených

Dopady uvěznění rodiče či rodičů mají pravděpodobně největší dopad na děti. Dítě tak prakticky na čas ztratí svého rodiče, přičemž skutečnost, že se odsouzený zachoval protiprávně, nemusí znamenat, že není dobrým rodičem. Na druhou stranu však doposud neexistuje dostatek adekvátních empirických výzkumů, které by zkoumaly, zda uvěznění rodičů přímo ovlivňuje děti nezávisle na dopadech rodičovské trestné činnosti, zatčení, odsouzení a dalších rizikových faktorech (Murray, 2005). Murray (2005) uvádí, že většina výzkumů zdůrazňuje tři přímé účinky uvěznění rodičů na děti, které mohou dětem přímo způsobit psychosociální potíže. Za prvé je to zkušenost odloučení a trvalé ztráty, přičemž teorie připoutání předpokládá, že přerušování vazeb mezi rodiči a dětmi odloučením způsobuje dětem psychosociální potíže. Gabel (2003) však píše, že dostupné důkazy o účincích separace na děti vězňů a o účincích jiných forem rodičovské nepřítomnosti na děti naznačují, že samotná separace není nejvýraznější charakteristikou vysvětlující výsledky dětí. Jako druhý účinek Murray (2005) uvádí, že uvěznění rodičů může u dětí způsobit antisociální chování, pokud se ztotožňují s kriminalitou svých rodičů a napodobují chování svých rodičů. Třetím účinkem je pak to, že uvěznění rodičů zahrnuje nejistotu ohledně toho, jak je s rodiči ve vězení zacházeno a děti tak mohou trpět strachem o blaho svých rodičů. Děti navíc často cítí, že ostatní je odsuzují za to, co provedl, avšak ony mají svého rodiče rády. Pokud dětem není umožněn kontakt s uvězněným rodičem, je možné, že se u nich setkáme s psychickými, sociálními a někdy i zdravotními problémy. Nejčastějšími pocity, které děti uvězněných rodičů zažívají, jsou smutek, nízká sebeúcta, osamělost, dále pak zmatek a pocity bezmocnosti, protože nerozumí tomu, co se stalo, a neví, jak situaci změnit. Zažívají také obavy o své bezpečí i bezpečí rodičů. Mohou však zažívat také zlost na rodiče, na systém nebo na pečující osobu, že musejí žít bez mámy nebo bez táty. Může se tak objevit pocit nedůvěry k lidem či strach navázat vztah s ostatními lidmi. Tyto negativní pocity se pak mohou projevit v chování dětí, a to například stažením se od kamarádů a od rodiny, problémy se spaním, nočními můrami, dále pak například formou problémů ve škole, jako je obtížná koncentrace, špatné známky, chození za školu, vyrušování nebo problémy s chováním, ale také agresí či hyperaktivitou (Šance dětem, 2019).

Negativní důsledky uvěznění jednoho z rodičů potvrzují také Murray a Farrington (2008), kteří zde vidí významný faktor pro vznik asociálního chování, psychických problémů, větší rizikovost užívání návykových látek a také větší tendence k vlastnímu páchání trestné činnosti.

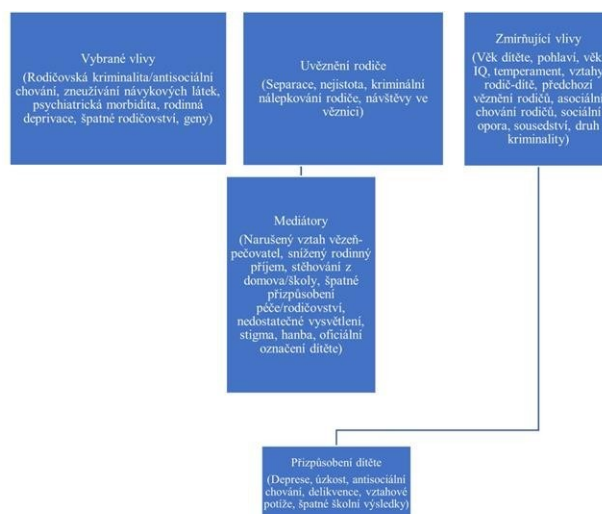
Přítom je pochopitelné, že děti hůře reagují na uvěznění matky a na dlouhodobé uvěznění.

„Mnoho rodičů se rozhodlo neříkat dětem (ani škole) o uvěznění člena rodiny, ale děti si to často samy uvědomí nebo se o uvěznění dozvědí z jiného zdroje dříve, než mají příležitost to pochopit nebo se zeptat,“ (Loucks, 2005, s. 2) což může být ještě horší. Výsledky výzkumu realizovaného Williams, Papadopoulou a Booth (2012) ukázaly, že děti z obavy z negativní reakce svého okolí na skutečnost, že je jejich rodinný příslušník uvězněn, o tomto vůbec nemluvily. Útěchu přitom hledaly u svého rodiče a příbuzných. Po propuštění pak děti na své propuštěné rodiče reagovaly velmi dobře, byly rády, že se jim vrátili do života. Zde však hraje velkou roli to, jaký vztah byl mezi rodičem a dítětem před uvězněním, Murray (2005) uvádí, že dítě, které má s uvězněným rodičem pozitivní vztah, bude hůře vnímat jeho nepřítomnost a naopak. Podobně hovoří i Philbrick, Ayre a Lynn (2014), které zdůrazňují, že pro dítě, jehož vztah s uvězněným byl negativní, bude svým způsobem pro dítě vysvobozením. Murray (2005) z výše uvedeného vyvozuje dvě hypotézy, a to nejprve skutečnost, že je možné očekávat, že delší tresty a vícenásobné uvěznění jsou spojeny s horšími následky na děti, a následně to, že je možné předpokládat, že pozitivní kontakt rodiče s dítětem během uvěznění zmírní dopady separace a nejistoty na děti. Návštěvy však mohou zahrnovat i nápor cestování na dlouhé vzdálenosti, procedury prohledávání při příchodu do věznic, nedostatek fyzického kontaktu s uvězněným rodičem během návštěv a potíže s opuštěním rodičů na konci návštěvy. Děti mohou považovat návštěvy za matoucí, děsivé a rozčilující (Richards a kol. 1994 cit. dle Murray, 2005) a konkrétně návštěvy za sklem považují děti za strašné a mají tendence je prožívat zmateně a se strachem (Morris, 1965 cit. dle Murray, 2005). Brown a kol. (2002 cit. dle Murray, 2005) dodávají, že dospívající hlásí z návštěvy smíšené zážitky, protože mají pocit, že není čas na individuální rozhovor, návštěva může být děsivá či může trvat příliš dlouho. I přesto většina dospívajících říká, že kontakt je pro ně nesmírně důležitý. Zajímavé však je, že Fritsch a Burkhead (1981) zjistili, že vězni, kteří byli více v kontaktu s dětmi, uvedli, že jejich děti mají více problémů. Je však možné, že vězni si pouze byli více vědomi potíží svých dětí, protože byli s dětmi ve větším kontaktu.

Avšak výzkum, který provedla Brooks-Gordon (2003), zjistil, že pouze přibližně 55 % uvězněných otců a 67 % uvězněných matek jejich děti ve vězení navštíví. Naser a Visser (2006) pak mluví o přibližně 8 % případů, kdy kontakt uvězněného rodiče s dítětem není vítán pečujícím rodičem, neví o svých dětech nebo se domnívají, že takový kontakt by byl pro děti příliš bolestivý. Arditi a Few (2008) totiž uvedli, že rodiče omezili či přerušili kontakt s uvězněným, protože se domnívali, že tyto návštěvy jsou pro děti příliš stresující. Na druhou

stranu pak měli obavy z toho, jaký bude jejich vztah s propuštěným rodičem. Je tedy možné, že návštěvy mohou dětem skutečně způsobit další, závažnější potíže. Stejně tak pravděpodobně i věk a pohlaví, úroveň sociální podpory, druh rodičovské podpory a další individuální faktory, kterými mohou být předchozí zkušenosti s vězněním rodičů, rasa, IQ, temperament atd., mohou reakce dětí ovlivňovat. Murray (2005) však zdůrazňuje, že neexistuje nic víc než neoficiální hypotézy o účincích individuálních uvěznění rodičů na děti. Johnston (1995) však upozorňuje na to, že děti budou pravděpodobně reagovat na uvěznění rodiče různě v různých vývojových stádiích. Sack (1977) ve svém kvalitativním výzkumu uvedl, že chlapci ve věku od šesti do dvanácti let jsou těmi, kdo s největší pravděpodobností budou v reakci na uvěznění rodičů agresivní. V šesti kazuistikách zjistil, že uvěznění otce vyvolalo u dospívajícího syna agresivní, asociální a delikventní chování, přičemž synové měli ke svým otcům pozitivní postoje a jejich činy fungovaly tak, že se s nimi chlapci ztotožnili. Murray (2005) cituje studii Richardse a kol. (1994), jejichž výzkum naznačuje, že věznění matek ovlivňuje děti akutněji než věznění otců, což je pravděpodobně způsobeno tím, že otcové jsou méně často primárními pečovateli dětí před uvězněním (Healy, Foley, Walsh, 2000 cit. dle Murray, 2005).

Obrázek níže ukazuje některé z výše uvedených vlivů, u nichž se předpokládá, že vysvětlují vztah mezi rodičovským uvězněním a přizpůsobení dítěte

(zdroj: . Zdroj: Murray, 2005, s. 453.)

1.10 Absence kontaktu (rodič + dítě)

Podle Philbrick, Ayre a Lynn (2006) stupeň poškození vztahu způsobený absencí kontaktu mezi uvězněným rodičem a jeho dítětem záleží na několika faktorech, a to:

- I. Časovém období, kdy je dítě bez rodiče
- II. Povaze vztahu rodič – dítě před uvězněním
- III. Psychologických dovednostech, kterým rodiče legitimizují své rodičovské postavení
- IV. Ochotou rodiče spojit dítě i s druhým rodičem, s jeho vlastními rodiči, s jeho komunitou a světem.

Děti, jejichž rodiče jsou uvězněni, je možné zařadit mezi tzv. rizikovou mládež (at-risk youth). Rizikové faktory zde představuje právě rodina, v níž je přítomen špatný rodičovský vzor, a to kromě jiného např. z důvodu kriminality či antisociálního chování (Vojtová, 2008).

2 Praktická část: Případová studie: Vliv uvěznění otce na rodinný systém

Aby byla zachována anonymita a soukromí zúčastněných osob, všechna jména uvedená v této praktické části byla změněna. Tento krok jsem učinila s cílem chránit osobní údaje účastníků, zajistit jejich bezpečí a zabránit jakékoliv možné identifikaci či narušení jejich soukromí. Zajištění důvěrnosti je klíčové pro zachování etických standardů výzkumu a umožnilo účastníkům poskytnout upřímné a otevřené odpovědi, což významně přispělo k věrohodnosti a hloubce získaných dat. Pro účely této práce jsem pozměnila jména účastníků na **Karolína** (*dcera*) a **Jan** (*otec*).

Ve své práci se zaměřuji na vliv uvěznění otce na členy rodiny a jejich samostatné i společné fungování. Podrobněji se zaměřuji na konkrétní rodinu, která byla výrazně ovlivněna uvězněním otce Jana. Klíčovým je zejména vztah mezi otcem a jeho dcerou Karolínou. Tato případová studie zkoumá dopady trestního stíhání a následného uvěznění na rodinu odsouzených. Přestože existuje mnoho studií a statistik na toto téma, individuální případové studie poskytují hlubší vhled do specifických situací, které statistiky nemohou plně zachytit. Tato studie čerpala z odborné literatury na téma psychologických dopadů krizí, rodinné dynamiky a zvládání stresu. Zdroje zahrnují rozhovory, dopisy a soudní dokumenty, které poskytly hloubkový vhled do rodinné situace a emocionálních dopadů uvěznění otce.

2.1 Hlavní cíl práce:

- Prozkoumat dopad uvěznění otce na dynamiku rodinného systému s důrazem na případovou studii konkrétní rodiny, včetně analýzy vztahů mezi členy rodiny a jejich reakce na trestní stíhání a následný výkon trestu.

2.2 Další cíle práce:

1. Zhodnotit vliv společenského vnímání a stigmatizace výkonu trestu na rodinu odsouzeného.
2. Prozkoumat nedostatečnou dostupnost psychologické péče pro blízké osoby vězně.
3. Analyzovat, jak systémové a společenské přístupy ovlivňují psychické a emocionální zpracování trestu u vězně a jeho rodiny.

- Nedodržování pravidel, problémy s lékařskou péčí (např. zubní problémy), nucená očkování.
- Problémy se spánkem po opuštění vězení, o kterých se nemluví.
- Specifické nastavení vězeňského systému, které komplikuje život vězňům i jejich rodinám.

2.3 Profil otce (Jan)

- Narozen v roce 1973
- Odsouzen za zpronevěru peněz na dobu šesti let (**květen 2021**)
- propuštěn po jedné třetině trestu (**červen 2023**)

Jan, otec Karolíny, byl ve věku 45 let odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody za finanční podvody, kterých se dopustil jako finanční poradce. Jan využíval své pozice k manipulaci s finančními prostředky svých klientů a převáděl je na své vlastní účty. Tento podvod zasáhl desítky lidí, kteří byli připraveni o značné sumy peněz. Jan se vždy prezentoval jako milující a zodpovědný otec, který chtěl pro svou rodinu zajistit co nejlepší podmínky. Jeho zločin byl pro rodinu šokem a přinesl zásadní změny ve vztazích uvnitř rodiny. Janův soudní proces a následné uvěznění se staly klíčovými momenty, které zcela narušily stabilitu rodiny.

2.4 Profil dcery Karolíny

2.4.1 Osobnostní rysy:

- **Uzavřenost:** Karolína byla velmi uzavřená a těžko se svěřovala. Cítila se izolovaná nejen od svého otce, ale i od své rodiny a okolí. Projevoval se u ní silný pocit osamělosti.
- **Skeptičnost:** Byla skeptická vůči budoucnosti a vztahům. Její odpovědi naznačovaly, že měla velké pochybnosti o tom, zda se někdy s otcem dokáže sblížit nebo zda bude schopna znovu najít důvěru v lidi.
- **Pocity zrady a bolesti:** Rozhovor jasně ukázal, že cítila hlubokou zradu ze strany svého otce a ostatních členů rodiny. Tato zrada pro ni představovala velkou emocionální zátěž, která ovlivňovala její pohled na svět.

- **Silné pocity viny:** Karolína trpěla silnými pocity viny, což bylo patrné z toho, jak se zmiňovala o své roli a odpovědnosti v rodině. Měla pocit, že nedokázala situaci zvládnout tak, jak by měla.
- **Rezignace a pocit beznaděje:** Karolína často vyjadřovala pocit, že situace je neřešitelná, což ji vedlo k rezignaci. Zdálo se, že se vyrovnávala s myšlenkou, že už není cesty zpět a že život, jaký znala, je nenávratně ztracen.
- **Strach ze změny:** Bávala se změn, které by mohly nastat, pokud by se snažila věci v rodině aktivně změnit nebo napravit. Tento strach byl zřejmě způsoben jejími předchozími zkušenostmi a nedůvěrou v pozitivní výsledek.

2.4.2 Vztah k otci:

- **Ambivalentní pocity:** Karolína měla ke svému otci smíšené pocity. Na jedné straně cítila hlubokou zlobu a zklamání, na druhé straně však toužila po jeho uznání a přijetí.
- **Vzdálenost a odcizení:** Rozhovor naznačoval, že vztah mezi ní a otcem se výrazně zhoršil a že se Karolína cítila od otce velmi vzdálená. Její reakce ukazovaly, že přetrvávaly bariéry, které bránily jejich opětovnému sblížení.
- **Neschopnost odpustit:** Karolína se snažila najít způsob, jak se vyrovnat s otcovým jednáním, ale nedařilo se jí odpustit mu. Tento proces jí způsoboval další bolest a pocit vnitřního rozporu.

2.4.3 Psychický stav:

- **Emoční labilita:** Karolína vykazovala známky emoční lability, což znamenalo, že její nálady a pocity se rychle měnily. Její popisy vlastních emocí svědčily o tom, že procházela těžkým obdobím, kdy se jí nedařilo najít stabilitu.
- **Tendence k sebepoškození:** Karolína přemýšlela o sebevraždě nebo měla tendence k sebepoškození. Tyto myšlenky byly reakcí na její pocit bezvýchodnosti a ztráty kontroly nad vlastním životem.
- **Potřeba podpory:** Karolína zoufale potřebovala podporu, ale zároveň se od ní distancovala, což jí ztěžovalo přijmout pomoc od okolí. Měla pocit, že nikdo nebyl schopný jí skutečně pomoci.

Celkově Karolína působila jako člověk, který byl velmi zraněný a měl problém se vyrovnat s náročnými životními situacemi. Potřebovala výraznou podporu, aby se dokázala s těmito pocity vyrovnat a najít cestu k uzdravení. Její vztah k otci byl klíčovým faktorem, který ovlivňoval její celkový psychický stav a její schopnost jít dál.

2.5 Průběh soudního procesu a rozsudek

Soudní proces trval několik měsíců a byl velmi medializován, což přineslo rodině nežádoucí pozornost a společenský tlak. Jan se během procesu snažil hájit tím, že jednal pod tlakem a jeho motivací bylo zajistit lepší budoucnost pro svou rodinu. Soud však jeho argumenty neuznal a shledal ho vinným. Jan byl odsouzen k pěti letům odnětí svobody bez možnosti podmíněného propuštění. Rozsudek měl ničivý dopad na rodinu, která se musela vyrovnat nejen s absencí otce, ale také s finančními problémy způsobenými jeho kriminální činností. Rodina byla nucena prodat dům a přestěhovat se do menšího bytu, což vedlo k dalšímu stresu a destabilizaci rodinných vztahů.

2.6 Vztah mezi otcem a dcerou před uvězněním

Před uvězněním měl otec s dcerou velmi blízký vztah. Jan byl autoritativní, ale zároveň láskyplný otec, který se aktivně zajímal o Karolíniny zájmy a podporoval ji ve všech jejích aktivitách. Společně trávili čas nejen při každodenních činnostech, ale i na dovolených a výletech, které byly důležitou součástí jejich rodinného života.

Karolína viděla v otci svůj vzor a často se na něj obracela s žádostí o radu. Jan měl na Karolínu značný vliv, a to jak v otázkách vzdělání, tak i v jejích hodnotových postojích. Uvěznění otce tuto dynamiku zcela změnilo.

2.6.1 Dopady uvěznění na vztah s dcerou

Uvěznění Jana způsobilo v rodině výraznou změnu. Karolína se ocitla v situaci, kdy se cítila být nucena a musela přehodnotit svůj vztah k otci i k sobě samé. Projevovaly se u ní pocity

izolace a studu, které vedly k jejímu odcizení od přátel a spolužáků. Jan se snažil udržovat kontakt prostřednictvím dopisů, ale jejich vztah se postupně zhoršoval. Karolína se cítila nejen zrazena, ale i zodpovědná za situaci, ve které se rodina ocitla. Přestala si s otcem psát a zřídka ho navštívila ve vězení. Jan si uvědomoval, jak velký dopad má jeho jednání na rodinu, ale nebyl schopen tento vztah napravit.

2.6.2 Vliv rodinné krize na dynamiku vztahů a psychický stav jednotlivců

Rodinná krize, jakou je uvěznění jednoho z rodičů, zásadně ovlivňuje dynamiku vztahů v rodině a psychický stav jednotlivých členů rodiny. Uvěznění rodiče je situace, která může mít dalekosáhlé emocionální, psychologické a sociální důsledky. Tato studie analyzuje, jak krizová situace ovlivnila vztahy mezi členy rodiny, zejména mezi otcem a jeho dcerou, a jaké psychické následky z této situace vyplynuly. Teoretický rámec této případové studie je založen na několika klíčových teoretických konceptech z oblasti psychologie, rodinné terapie a sociologie. Tento rámec poskytuje základ pro pochopení a interpretaci empirických dat získaných během studie.

2.6.3 Psychologické aspekty krize

Tento koncept zkoumá, jak krizové situace, jako je uvěznění rodiče, mohou ovlivnit psychický stav rodinných příslušníků, zejména dětí. Trauma způsobené náhlou ztrátou rodiče, sociální stigmatizací a změnami v rodinné struktuře často vede k rozvoji úzkostných poruch, depresí a dalších psychických problémů.

Teorie rodinné dynamiky

Systémová teorie rodiny se zaměřuje na rodinu jako na dynamický systém, kde každý člen ovlivňuje celek. Když je jeden člen rodiny vystaven krizi, například uvěznění, celý systém je destabilizován, což vede ke změnám ve vztazích, rolích a komunikačních vzorcích v rodině. Teorie se zabývá tím, jak se rodiny přizpůsobují krizím a jaké strategie používají k zachování rovnováhy.

2.7 Teorie stresu a zvládání (coping)

Tato teorie zkoumá, jak jednotlivci a rodiny zvládají stresující situace. Zvládací strategie (coping mechanisms) jsou klíčové pro porozumění tomu, jak rodina reaguje na stres spojený s krizí, jako je uvěznění rodiče. Teorie poskytuje rámec pro analýzu různých přístupů ke zvládání stresu, jako jsou emocionální podpora, komunikace a adaptivní chování.

2.8 Tématická analýza rozhovorů

Rozhovory s Karolínou, její matkou a dalšími členy rodiny byly klíčové pro pochopení jejich emocí, postojů a vnímání situace. Tématická analýza odhalila několik klíčových témat, která se v rozhovorech opakovala:

- **Pocity izolace:** Rodina se po Janově uvěznění uzavřela do sebe, což vedlo k pocitům izolace nejen u Karolíny, ale i u její matky.
- **Dynamika moci v rodině:** S odchodem Jana do vězení se změnila i dynamika moci v rodině. Karolínina matka převzala roli hlavního živitele a musela se vypořádat s finančními i emocionálními problémy, které Janovo uvěznění přineslo.
- **Pocit zrady a zklamání:** Karolína často zmiňovala, jak ji otcovo jednání zklamalo a jak těžké pro ni bylo smířit se s tím, že člověk, kterého považovala za vzor, byl schopen takového činu.

2.9 Kvalitativní obsahová analýza dopisů

Dopisy, které si Karolína s otcem vyměňovala, poskytly cenné informace o jejich vztahu. Analýza těchto dopisů ukázala, jak se v průběhu času měnilo nalazení a obsah komunikace mezi nimi.

- I. **Změny v tónu komunikace:** Zpočátku byly dopisy formální a plné výčitek. Karolína v nich vyjadřovala své pocity zklamání a nedůvěry. Postupem času se však tón dopisů změnil a stal se více otevřeným, což naznačovalo postupné smíření s realitou.
- II. **Emocionální projevy:** Dopisy odhalily hluboké emocionální napětí mezi Karolínou a jejím otcem. Jan se v nich často snažil vysvětlit své jednání a hledal odpuštění, zatímco Karolína se snažila vyrovnat se svými pocity a najít způsob, jak pokračovat dál.

Pozorování rodinných interakcí

Pozorování rodinných interakcí probíhalo během návštěv Jana ve vězení a při rodinných setkáních po jeho propuštění. Tato pozorování poskytla důležité poznatky o tom, jak se vztahy mezi členy rodiny vyvíjely a jaké vzorce chování se v rodině objevovaly.

- I. **Neverbální komunikace:** Bylo zřejmé, že neverbální projevy, jako jsou gesta a pohledy, hrály klíčovou roli v komunikaci mezi Karolínou a jejím otcem. Tyto neverbální signály často naznačovaly hlubší emocionální stavy, které nebyly vyjádřeny slovy.
- II. **Emoční napětí:** Pozorování odhalila momenty zvýšeného napětí a konfliktů, které ukazovaly na nevyřešené problémy a emoční zátěž, kterou rodina nesla.

2.10 Pocity a poznatky každodenního života ve vězení

- I. Nedostatek spánku a s ním spojená (nejen spánková) deprivace
- II. Úplná absence soukromí
- III. Zdravotní péče je neexistující
- IV. Častá nutnost čelit složitým a těžkým situacím (například smrt spoluvězně na chodbě- krátce po nástupu)
- V. Nelidskost a absolutní neempatičnost od dozorců (tento poznatek konkrétně, sdělila prostřední dcera v rozhovoru)
- VI. Po návratu z vězení - apatičnost, nespavost, ztráta chuti k jídlu, deprese. Též však Jan zmiňuje i radost z malých momentů jako například to, že může chodit rovně a jít na procházku kamkoliv a nemusí již cítit ztracenost a sklíčenost z chození do kola a bez sebemenšího cíle, jako tomu bylo ve vězení.

2.11 Soudní rozsudek

Soudní rozsudek poskytuje nezbytný kontext pro pochopení důvodů uvěznění otce a právních důsledků jeho činů. Rozsudek popisuje konkrétní detaily o trestné činnosti, která vedla k uvěznění, včetně právních postupů a sankcí, které byly proti otci uplatněny. Z rozsudku je patrná závažnost jeho činů, což dále vysvětluje, proč byla rodinná situace tak destabilizující.

Tento dokument však také nepřímo reflektuje vliv, který jeho činy měly na rodinu, i když nejsou přímo zmíněni další rodinní členové. Soudní rozsudek je klíčový pro pochopení širšího kontextu, ve kterém se rodinná krize odehrávala. Poskytuje nezbytný právní rámec, který vysvětluje důvody uvěznění otce a pomáhá porozumět tomu, jaký měl tento akt dopad na rodinu nejen emocionálně, ale i sociálně a ekonomicky.

2.12 Poznámky a další dokumenty

Poznatky z rozhovorů a z momentů sbírání dat mi poskytly důležité informace, které se vztahují k probíraným tématům, včetně popisů rodinné dynamiky, emocionálních reakcí a dalších kontextových informací. Poskytly mi další podrobnosti o rodinných událostech, které nejsou podrobně popsány v rozhovorech nebo dopisech. Tyto dokumenty obsahovaly záznamy o myšlenkách, postojích a událostech, které byly klíčové pro pochopení celkového emocionálního a psychického obrazu rodiny. Ve svých poznámkách jsem často zmiňovala různé rodinné členy, jejich pocity a reakce na události spojené s uvězněním otce. Tyto informace byly důležité pro hlubší pochopení rodinné dynamiky a toho, jak se jednotliví členové vyrovnávali s krizí.

2.13 Analýza dat

Pro analýzu dopadů uvěznění na rodinný systém jsem použila různé metody, včetně rozhovorů, analýzy písemné komunikace a pozorování. Data byla sbírána po dobu několika měsíců, což umožnilo sledovat změny v rodinné dynamice v průběhu času. Tato případová studie využívá kvalitativní analýzu obsahu. V rozhovorech, dopisech a soudních dokumentech byly identifikovány klíčové témata, vzorce a aspekty, které se opakují. Důraz byl kladen na analýzu emocí, změn v rodinných vztazích a na strategie zvládnání krizí.

2.13.1 Situace a události

Rozhovory s dcerou odhalují několik klíčových momentů, které významně ovlivnily její psychický stav a vztah s otcem. Jedním z nejvýznamnějších okamžiků bylo, když se dcera dozvěděla o uvěznění otce a následně musela řešit složité situace spojené se smrtí dědečka a péčí o babičku. Dcera se v této době cítila izolovaná a ztracená, což vedlo k prohloubení jejího psychického stresu.

2.13.2 Emoce a pocity

Dcera prožívala silné pocity opuštěnosti, frustrace a nedostatečné podpory ze strany otce. Z rozhovorů vyplývá, že očekávala od otce více zájmu a podpory, což se však nestalo. Tato situace vedla k prohloubení jejího pocitu zklamání a k postupnému odcizení mezi ní a jejím otcem. Dopisy odhalují pocity stresu, úzkosti a viny, které dcera prožívala v souvislosti s odhalením pravdy o úmrtí dědečka. Dcera se cítila pod tlakem, že musí otci říct pravdu, a tento tlak vedl k prohloubení jejího emocionálního stresu.

2.13.3 Rodinné interakce v korespondenci

Rozhovory také odhalují komplikace ve vztazích mezi jednotlivými členy rodiny, zejména mezi dcerou a jejím otcem. Konflikty vyplývaly z rozdílných očekávání a nedostatečné komunikace, což vedlo k prohloubení napětí a narušení rodinné harmonie. Dopisy také dokumentují konflikty mezi dcerou a ostatními členy rodiny, zejména se starší sestrou, ohledně toho, jaké informace sdílet. Tyto konflikty vedly k dalšímu napětí v rodině a k prohloubení emocionálního stresu dcery. Dopisy mezi otcem a dcerou dokumentují problémy s komunikací během výkonu trestu, zejména ohledně sdělování pravdy o úmrtí dědečka. Otec se snažil udržet rodinu pohromadě a chránit své děti před pravdou o jeho uvěznění, což vedlo k dalšímu narušení důvěry a ke zhoršení vztahů.

2.13.4 Zdravotní problémy a vliv na rodinu

Babička, matka Jana, byla před smrtí svého manžela silnou a energickou ženou, která udržovala rodinu pohromadě. Rok před Janovým uvězněním však ztratila svého manžela, což pro ni znamenalo zásadní zlom. Po této ztrátě začala trpět silnými depresemi a úzkostmi, které vedly k diagnóze bipolární poruchy. Její psychický stav a zdravotní problémy přidaly do rodinné situace další vrstvu stresu a komplikací. Karolína, která již sama čelila obrovskému tlaku kvůli otcově uvěznění, byla často nucena pečovat o babičku. Tato role pečovatelky byla pro ni velmi náročná a vedla k prohloubení jejího pocitu přetížení a izolace. Ztráta dědečka a zdravotní problémy babičky významně ovlivnily rodinnou dynamiku, prohloubily napětí a konflikty, což dále zhoršilo psychický stav všech členů rodiny a komplikovalo jejich snahu vyrovnat se s krizí způsobenou Janovým uvězněním.

2.13.5 Role otcovy přítelkyně (matky nejmladší dcery)

Otcova přítelkyně vstoupila do Janova života po jeho uvěznění a postupně se stala klíčovou postavou nejen pro něj, ale i pro dynamiku celé rodiny. Její přítomnost byla pro Karolínu i její sestry zpočátku velmi obtížně přijatelná. Přítelkyně představovala pro Jana emocionální oporu během jeho pobytu ve vězení, což bylo důležité pro jeho psychické zvládnání trestu. Jan se na ni postupně více upínal, což vedlo k napětí v rodinných vztazích. Pro Karolínu byla otcova přítelkyně symbolem rozkolu v rodině. Cítila se odstrčená a měla pocit, že její otec, místo aby se soustředil na znovuzískání důvěry svých dcer, věnoval příliš mnoho pozornosti nové partnerce. To prohloubilo Karolínin pocit izolace a frustrace. Přítelkyně se navíc pokoušela hrát roli prostředníka mezi Janem a jeho dcerami, což často vedlo k nedorozuměním a dalším konfliktům. Karolína měla dojem, že přítelkyně se snaží ovlivnit jejich vztah s otcem, což v ní vyvolávalo silné negativní emoce. Přestože přítelkyně nebyla příčinou konfliktů, její přítomnost a role v Janově životě přispěly k prohloubení napětí mezi jednotlivými členy rodiny.

2.13.6 Vztahy s dalšími dcerami

Jan měl kromě Karolíny dvě další dcery, každou s odlišným přístupem k situaci. Nejmladší dceři nebyla řečena pravda a doposud neví o této skutečnosti. Starší dcera, kterou nazveme Veronika, byla zpočátku vůči otcovu uvěznění velmi kritická. Veronika se cítila hluboce zrazena Janovým jednáním a dlouho odmítala s ním komunikovat. Její vztah k otci byl poznamenán pocitem zrady a hněvu, což vedlo k výraznému odcizení. Veronika se snažila ochránit sebe i své mladší sestry před dalším zklamáním, což však v rodině vyvolávalo další

napětí. Navzdory své bolesti a zklamání se nakonec rozhodla pokusit se o znovuoobnovení vztahu s otcem, i když to pro ni bylo velmi obtížné.

2.13.7 Dopad uvěznění na rodinu obecně

Uvěznění otce přineslo rodině řadu závažných problémů, které se projevíly jak na finanční, tak na emocionální a sociální úrovni.

- I. **Finanční problémy:** Uvěznění otce vedlo k okamžitému poklesu rodinných příjmů. Rodina ztratila hlavního živitele, což ji donutilo prodat dům a přestěhovat se do menšího bytu. Náklady na právní zastupování a další spojené výdaje také zhoršily finanční situaci. Tato ztráta stability způsobila, že matka, Eva, musela převzít roli hlavního živitele, což na ni kladlo enormní finanční i psychický tlak.

- II. **Emoční a psychologické dopady:** Rodina se musela vyrovnat s hlubokým emocionálním šokem a zklamáním. Karolína, nejstarší dcera, zažívala pocity zrady a izolace, které vedly k narušení jejího vztahu s otcem i s okolím. Matka se potýkala s pocity zklamání, úzkosti a zodpovědnosti za udržení rodiny pohromadě. Celkově došlo ke zvýšené úrovni stresu a napětí v rodině, což se negativně projevilo na psychickém zdraví všech členů, včetně zvýšeného rizika depresí a úzkostných poruch.
- III. **Sociální a rodinné vztahy:** Uvěznění otce vedlo k narušení vztahů uvnitř rodiny. Děti se cítily zrazené a zklamané, což vedlo k odcizení a oslabení rodinných vazeb. Komunikace mezi členy rodiny se zhoršila, což způsobilo konflikty a nedorozumění. Zároveň rodina čelila společenskému tlaku a stigmatizaci, což vedlo k sociální izolaci a uzavřenosti vůči širšímu okolí. Tyto změny měly dlouhodobé důsledky pro rodinnou dynamiku a schopnost rodiny udržet soudržnost.

2.13.8 Propuštění otce z výkonu trestu

Jan byl po třetině odpykání trestu propuštěn na svobodu. Přestože podmínky jeho propuštění nebyly a stále nejsou vůbec jednoduché. Jednou z podmínek je nemožnost požádat si o insolvenční ochranu a rodina tak musí nadále čelit značným finančním problémům, které vznikly v důsledku jeho předchozích aktivit a následného uvěznění. Propuštění Jana přineslo obecně do rodiny smíšené pocity. Zatímco někteří členové rodiny vítali jeho návrat domů jako možnost obnovení rodinných vazeb, jiní, včetně Karolíny, měli stále nevyřešené pocity zrady a nedůvěry. Janovo propuštění bylo podmíněno pravidelnými kontrolami a sledováním jeho činnosti, což mělo zajistit, že se nebude podílet na žádné další nezákonné činnosti. Přesto se rodina, jak jsem již výše zmínila, stále potýká s důsledky jeho předchozích činů, což zatěžuje, jak jeho reintegraci do rodinného života, tak i celkovou stabilizaci rodiny po jeho návratu a reintegraci do společnosti a běžného fungování obecně.

2.14 Porovnání s teoretickým rámcem

Výsledky této případové studie potvrzují teoretické koncepty týkající se dopadů krizí na rodinnou dynamiku a psychický stav jednotlivců. Jak uvádí Vágnerová (2004), děti, které čelí krizovým situacím, jako je uvěznění rodiče, jsou vystaveny zvýšenému riziku psychických problémů. Studie také potvrzuje, že rodiny, které nekomunikují otevřeně a které se snaží tajit pravdu, čelí zvýšenému riziku konfliktů a narušení důvěry.

Interpretace výsledků

Sesbíraná data ukazují, že uvěznění otce mělo devastující dopad na psychický stav jeho dcery a na její vztahy s ostatními členy rodiny. Nedostatečná komunikace a rozdílná očekávání vedla k prohloubení konfliktů a k odcizení mezi jednotlivými členy rodiny. Otcova snaha chránit děti před pravdou a udržet rodinu pohromadě se ukázala jako neúspěšná a vedla k dalšímu narušení rodinné soudržnosti a celkové důvěry.

2.15 Shrnutí případové studie

Uvěznění otce mělo výrazný a negativní dopad na rodinné vztahy a psychický stav jeho dcery. Konflikty, nedostatečná komunikace a snaha chránit děti před pravdou vedly k prohloubení emocionálního stresu a k narušení rodinné harmonie. Studie potvrzuje, že krizové situace mohou mít dlouhodobé a hluboké dopady na rodinnou dynamiku. Na základě zjištění této studie je klíčové, aby rodiny, které čelí podobným krizovým situacím, usilovaly o otevřenou a upřímnou komunikaci. Důležitá je také psychologická podpora pro všechny členy rodiny, aby se minimalizovaly negativní dopady krize na jejich psychický stav a aby se podpořila rodinná soudržnost. Důležité je také zvážit profesionální intervence, které by mohly pomoci rodinám zvládnout emocionální a psychické výzvy spojené s krizí.

3 Závěr

V této bakalářské práci jsem se zaměřila na analýzu dopadů nepodmíněného trestu odnětí svobody na rodinný systém, přičemž jsem kladla zvláštní důraz na změny v rodinných rolích, narušení sociálních vazeb a psychické obtíže, které mohou zasáhnout členy rodiny odsouzeného. Mým hlavním cílem bylo zmapovat, jakým způsobem věznění jednoho z členů rodiny ovlivňuje její dynamiku a celkové fungování. Tento cíl se mi podařilo úspěšně naplnit díky kombinaci teoretických poznatků a praktického výzkumu.

Výsledky provedeného výzkumu mi jednoznačně ukázaly, že nepodmíněné uvěznění jednoho člena rodiny má rozsáhlé a komplexní důsledky pro všechny členy rodiny. Identifikovala jsem významné změny v rodinných rolích, kde často dochází k přerozdělení odpovědností a nárůstu zátěže na zbylé členy rodiny, což může vést k dlouhodobým negativním dopadům na jejich psychické zdraví a celkovou pohodu. Dále jsem zjistila, že uvěznění způsobuje výrazné narušení sociálních vazeb, nejen uvnitř rodiny, ale i ve vztahu k širšímu sociálnímu okolí, což může vést k izolaci a stigmatizaci rodiny. Psychické dopady na rodinné příslušníky jsou rovněž významné, přičemž se nejčastěji projevují ve formě zvýšeného stresu, úzkosti a depresivních symptomů. Zjistila jsem, že rodiny, které čelí uvěznění blízkého, často procházejí obdobím emoční a finanční nejistoty, což zvyšuje jejich zranitelnost a snižuje schopnost efektivně se vypořádat s touto krizovou situací.

V praktické části práce jsem potvrdila, že intervence a podpora zaměřená na rodiny odsouzených jsou klíčové pro zmírnění negativních dopadů věznění. Rodiny, které mají přístup k psychologické podpoře, finančnímu poradenství a dalším formám pomoci, jsou schopny lépe zvládat náročné situace a udržet si stabilitu. Zjištění mé práce naznačují, že komplexní a cílené intervence mohou významně přispět k udržení rodinné soudržnosti a minimalizaci negativních důsledků věznění.

V celkovém pohledu tato práce přinesla nové poznatky o dynamice rodinných vztahů v kontextu uvěznění a poskytla podklad pro další výzkum a rozvoj podpůrných programů. Je zřejmé, že věznění představuje nejen trest pro odsouzeného, ale i hlubokou výzvu pro jeho rodinu. Vhodná podpora rodin odsouzených je podle mého zjištění nezbytná pro zajištění jejich psychické a sociální stability, což je klíčové pro jejich úspěšnou reintegraci do společnosti po

propuštění odsouzeného. Tento výzkum tak podle mého názoru přispívá k lepšímu pochopení této problematiky a vytváří prostor pro další odbornou diskusi a zlepšení praxe v této oblasti.

4 Přílohy

4.1 Rozhovor s bývalým vězněm Janem:

Marie: Děkuji, že jste dnes přišel, Jane. Vím, že není snadné hovořit o vašich zkušenostech, ale velmi oceňuji, že jste si našel čas.

Jan: (přikývne) Ano, no... není to zrovna něco, čím bych se chtěl zabývat, ale myslím, že to patří k tomu, abychom se posunuli dál.

Marie: Začneme od základů. Byl jste odsouzen na šest a půl roku do pankrácké věznice zafinanční únik. Jaké to byly pocity při vynesení rozsudku, zejména když jste věděl, že jde o váš první přestupek?

Jan: Bylo to... neskutečné. Nikdy by mě nenapadlo, že skončím ve vězení. Zvlášť ne na tak dlouho. Šest a půl roku... je to, jako by se před vámi promítl celý život a pak se zastavil.

Marie: Odseděl jste si 28 měsíců, než vás pustili na podmínku. Můžete mi říct, jaké ty měsíce byly?

Jan: (odmlčí se) Bylo to... drsné. Pankrác není místo, kam by měl někdo být, obzvlášť kvůliněčemu takovému. Ale člověk se přizpůsobí, víte? Musíš se přizpůsobit. Je to spousta času napřemýšlení, ale taky se musíte naučit, jak se držet při zemi a prostě přežít. Není to místo pro...city. Nemůžeš si je tam dovolit.

Marie: Zmínil jste se o přežití. Co tím myslíte?

Jan: (opře se a zkrříži ruce) Musíte se rychle naučit pravidla. I v chaosu mají věci svůj řád. Naučíš se, komu se vyhybat, s kým se spojit a jak se chovat, aby ses nestal terčem. Ne vždy je to fyzické, někdy je to psychické. Izolace, rutina - to vás semele. Buď se zocelíte, nebo se zlomíte.

Marie: Viděl jste, že by se během vašeho pobytu zlomili i jiní?

Jan: (povzdechne si) Víc, než bych si chtěl pamatovat. Někteří chlapi to prostě... nevydrželi. Ztráceli nervy na cele, rvali se nebo něco horšího. Někteří se nedostali ven... alespoň ne v jednom kuse. Když to vidíš, změní tě to. Nikdy na to nezapomeš.

Marie: Jak jste se s tím prostředím dokázal vyrovnat? Měl jste nějaký plán, jak přežít každý den?

Jan: Držel jsem se co nejvíc stranou. Soustředil jsem se na rutinu - cvičení, čtení, práce, cokoli, co by zaměstnalo mou mysl. Taky jsem hodně psal. Hlavně dopisy. Dávalo mi to něcojiného, na co jsem se mohl soustředit, než na zdi, které jsem měl kolem sebe.

Marie: Měla jsem možnost mluvit s vaší prostřední dcerou. Ukázala mi některé z dopisů, které jste napsal. Vypadaly... no, skoro jako vytvořené, jako by za nimi byl nějaký záměr. Můžete mi říct, co jste se snažil sdělit?

Jan: (nepříjemně se posune) Nevím, co vám řekla, ale ty dopisy jsem psal, protože... bylo důležité udržet s nimi nějaké spojení. Nešlo o to, že bych se chtěl dostat dřív ven nebo něco takového. Šlo o to... ujistit se, že na mě nezapomněli. Ale o tom nechci mluvit.

Marie: Rozumím. Můžeme jít dál. Co vás během pobytu ve vězení drželo při životě? Očem jste přemýšlel?

Jan: (dlouhá odmlka) Dostat se ven. To byl cíl. Každý den to prostě zvládnout, abych sedostal ven. A... hodně jsem přemýšlel o svém předchozím životě. O rozhodnutích, kterámě tam dostala. Ale hlavně jsem se soustředil na to, až se dostanu ven.

Marie: Povaha vašeho trestného činu vám téměř znemožňuje vyhlásit bankrot. To na vás musí doléhat, když víte, že vy a vaše děti se možná nikdy finančně úplně nezotavíte. Jak se kvůli tomu cítíte?

Jan: (ztuhne) Je to... je to tak, jak to je. Musím žít s následky svých předchozích činů. Systém mě z toho nepustí a já to chápu. Ale nehodlám se vzdát. Najdu způsob, jak to zvládnout, i kdyby to mělo znamenat začít od nuly. Moje děti... ty to zvládnou taky. Jsmesilnější než tohle.

Marie: Ale vaše prostřední dcera - zdá se, že ji všechno dost zasáhlo. V rozhovoru s ní se mi zdálo, že má pocit, že jste se změnil, že jste teď odtažitější. Jak na to reagujete?

Jan: (výraz ztvrdne) Ona tomu nerozumí. Nikdo z nich to nechápe. Neprošly tím, čím jsem prošel já. Víím, že to pro ně bylo těžké, ale... Nedokážu to vysvětlit. Nejsem stejný člověk jako předtím a oni to budou muset přijmout. Není to něco, o čem bych mohl jen tak mluvit a co by se zlepšilo.

Marie: Nechcete mluvit o tom, co se stalo na Pankráci?

Jan: (kroučí hlavou) Ne, co se tam dělo, to tam zůstane. Nemá smysl to protahovat. Je topřýč a já se snažím jít dál. Tím, že o tom budu mluvit, se nic nezmění.

Marie: Myslíte si, že to, že to všechno držíte v sobě, vám opravdu pomáhá jít dál? Zdá se, že je toho ještě hodně nevyřešeného.

Jan: (chladně) Co chcete, abych řekl? Že jsem zlomený? Že mě to zničilo? Jo, možná, ale to je můj problém, ne někoho jiného. Nemusím to všechno vytahovat na světlo světa. Musím se soustředit na to, co bude dál.

Marie: Vzhledem k omezením, kterým čelíte, jaký je váš plán na další posun?

Jan: (pokrčí rameny) Jeden krok za druhým. Jsem v podmínce na šest let, takže si musím sekat latinu. Budu pracovat, dělat, co budu moci. Nebude to snadné, ale nehodlám seděta litovat se. To nemá smysl.

Marie: Jak si myslíte, že vaše děti to všechno ovlivnilo? Myslíte si, že i ony se přes to dokáží přenést?

Jan: (dlouhá odmlka) Jsou silné, jak jsem řekl. Ale... Víím, že to pro ně bylo těžké. Nebyl jsem tam a ony se musely se vším vypořádat beze mě. Přál bych si, aby to bylo jinak, ales tím už teď nic nenadělám. Respektive jen ty starší dvě věděly, kde jsem, ale mojí nejmladší dceři jsme s přítelkyní stejně jako mým rodičům řekli, že pracovně cestuji a vrátím se, až to bude možné... Jediné, co teď můžu udělat, je být tu pro ně a snažit se jim vynahradiť ztracený čas.

Marie: Zní to, jako byste stále bojoval s tím, jak se s nimi znovu spojit. Mluvil jste s nimi o tom, co se stalo a jak to vnímají?

Jan: (vyhýbá se očnímu kontaktu) Mluvili jsme... trochu. Ale není to snadné. Mají své životy a já se v nich snažím znovu najít své místo. Bude to nějakou dobu trvat. Už mě ale nevidí tak jako dřív a já to chápu. Jen doufám... že se to nakoneclepší.

Marie: Vidím, že se snažíte udržet pohromadě. Ale nemyslíte si, že tím, že se jim neotevíráte, je od sebe možná ještě víc odstrkujete?

Jan: (sevrže čelist) Možná. Ale nemůžu změnit to, kým teď jsem. Buď to přijmou, nebo ne. Nebudu předstírat, že jsem něco, co nejsem, jen proto, aby se cítily lépe. Musí pochopit, že to, čím jsem si prošel, mě změnilo...

Marie: Je zřejmé, že zkušenost z Pankráce vás hluboce ovlivnila. Kdybyste se mohl vrátit a něco změnit - svá rozhodnutí, způsob, jakým jste věci řešil - udělal byste to?

Jan: (chvíli mlčí) Nevím. Možná. Ale na druhou stranu možná ne. Co se stalo, stalo se. Lítost tě nikam neposune. Musíš žít se svými rozhodnutími, i s těmi špatnými. Kdybych udělal věci jinak, možná bych neskončil ve vězení, ale... kdo ví, co by se stalo? Všechno je to hypotetické.

Marie: A co vaše dcery? Myslíte si, že by si přály, aby se věci vyvíjely jinak?

Jan: (povzdechne si) Určitě ano. Ale jsou odolnější, než si uvědomují. Dostanou se z toho a možná jednoho dne... budeme všichni schopni jít dál. Ale bude to chtít čas a já tonehodlám uspěchat.

Marie: Než skončíme, chtěl byste ještě něco říct? Něco, co byste chtěl, aby lidé pochopilo vaši situaci nebo o vás?

Jan: (odmlčí se a pak se podívá přímo na mě) Lidé si budou myslet, co chtějí. Budousoudit, ale já se snažím žít dál, jak nejlépe umím."

4.2 Rozhovor s dcerou Karolínou

Marie: Děkuji, že jste se se mnou dnes sešla, Karolíno. Víím, že je to těžké téma, a velmi si vážím vaší ochoty podělit se o svůj příběh. Mohla byste mi na úvod říct o dni, kdy jste se dozvěděla, že váš otec půjde do vězení?

Karolína: Vážím si toho, že jste si udělala čas, abyste mě vyslechla. Není to... něco, o čem bych často mluvila. O otcově situaci jsem se dozvěděla den předtím, než přišel k nám domů, aby to řekl mně a mé starší sestře. Maminka přijela z práce a pořád opakovala, ať jsem zítřka doma, že přijde táta a chce nám něco říct. Neřekla to na rovinu, ale já jsem si dokázala dát věci dohromady. Vzpomínám si na ten svíravý pocit v žaludku. Nebyl to přímo strach, ale takový tupý, chladný pocit nevyhnutelnosti. Věděla jsem, že se něco děje. Když jsem později toho dne mámu konfrontovala, snažila se mým otázkám vyhýbat, ale já na ni naléhala, dokud nepřiznala, že otec půjde do vězení. Vlastně to ani nebyl šok. Jen potvrzení toho, co jsem už dávno tušila.

Druhý den, když nám to otec přišel oznámit domů, jsem byla připravená – nebo jsem si to alespoň myslela. Řekl nám, ať si sedneme, a já mu viděla na očích, že těžko hledá ta správná slova, ale nebylo mi ho líto. Nic jsem necítila. Neplakala jsem, neptala jsem se a rozhodně jsem neřekla, že je mi to líto. Jen jsem tam... seděla, otupělá.

Myslím, že jsem vždycky měla představu, že mám pro každého člověka ve svém životě určitý počet slz, jakousi kvótu. Pro svého otce jsem plakala víc, než si chci připustit, ale v tu chvíli jsem si uvědomila, že možná, jen možná, mám pro něj víc slz, než jsem si myslela. Přesto jsem mu nehodlala dopřát zadostiučinění, že je ten den uvidí.

Marie: Jak toto oznámení ovlivnilo váš vztah s otcem do budoucna?

Karolína: Samotné oznámení bylo téměř symbolické pro celý náš vztah. Můj otec byl vždycky taková odtažitá, záhadná postava. Moc toho o něm nevíme. Vždycky si nás držel od těla, nikdy nás nepustil do svého světa. Vícekrát řekl, že nás nechce zatěžovat starostmi, ale já si myslím, že jde o víc. Myslím, že hodně lže. Neupřímnost k němu prostě patří. Říká nám, že jsme jeho děti a že nás chce chránit, ale jak můžete někoho chránit, když k němu nejste ani upřímní?

Ten den byl jen dalším příkladem toho, jak nás drží v nevědomosti. Řekl nám, že jde do vězení, jako by to byla nějaká běžná věc, ne událost, která změní život. Vzpomínám si, jak jsem si říkala: Takhle vypadá celý náš život. Nevíme, čím se živí, čím se skutečně zabývá. Jakoby v něm byla obrovská část, kterou nikdy doopravdy nepoznáme.

A teď, když se ohlížím zpátky, si uvědomuji, že návštěvy ve vězení s jeho přítelkyní byly jen dalším případem toho, jak nás držel v nevědomosti. Naplánoval to tak, že jsem s ním a s ní tam byla hodinu. Takže celý náš rozhovor jeho přítelkyně slyšela a věděla, o čem jsem s ním mluvila. Ale jakmile hodina uplynula, vyvedl mě dozorce ven a ona tam s ním další dvě hodiny zůstala sama. Připadalo mi, že jen vyplňuji místo, nutnou povinnost, kterou je třeba splnit. Nejsm si jistá, jestli bych s návštěvou souhlasila, kdybych věděla, že to takhle dopadne. Zanechalo to ve mně pocit... svým způsobem využití. Jako bych byla jen součástí scénáře, ne skutečnou součástí jeho života.

Marie: To muselo být neuvěřitelně bolestivé. Změnilo to nějak váš postoj k jeho návštěvám?

Karolína: Změnilo. Změnilo to všechno. Potom jsem otce vídala jednou za dva měsíce. Se sestrou jsme se v návštěvách střídaly, takže jsme ho viděly jen jednou za dva měsíce. Jeho přítelkyně tam byla samozřejmě vždycky. Byla jako stálá přítomnost, připomínala mi, že s ním nikdy nejsem sama. Připadalo mi, že každá návštěva je stejná – povrchní, odtažitá, prostě se jen tak probírá.

Začala jsem se cítit naším vztahem rozčarovaná. Pořád jsem se sama sebe ptala: Co tady dělám? Proč se vůbec obtěžuji? Bylo to, jako bych lpěla na představě vztahu otce a dcery, který možná nikdy ve skutečnosti neexistoval. Celý život jsem bojovala s tím, že se pro něj necítím dost dobrá. Vždycky jsem v sobě měla skrytý odpor, pocit, že mě bere jako samozřejmost, že mě nevidí takovou, jaká jsem. A v hloubi duše vím, že ho nemůžu změnit. Nemůžu z něj udělat otce, jakého bych chtěla, a s tím se stále ještě vyrovnávám. Teď jsem na křižovatce, kdy si kladu otázku, jestli má vůbec cenu o vztah s ním bojovat. Co když už není co zachraňovat? Co když jsem se celou tu dobu držela vztahu, který ve skutečnosti neexistuje?

Marie: Zní to, jako byste v sobě nesla hodně bolesti a zklamání. Máte pocit, že se na vás otcovo uvěznění podepsalo způsobem, který lidé možná nechápou?

Karolína: To je to, když někdo z vaší rodiny je ve vězení. Všichni se soustředí na osobu za mřížemi, na toho, kdo byl odsouzen. Nejvíce se myslí na vězně, jak těžké to pro ně musí být, jak moc trpí. Ale co my? Co lidé, kteří zůstali za nimi, ti, kteří musí každý den žít s následky?

Já jsem ta, kdo musí dál žít v normálním světě a snažit se pochopit smysl života, který se mi obrátil vzhůru nohama. Musím se orientovat ve všech těch složitých emocích – hněvu, smutku, zklamání, nelibosti – a přitom se snažit udržet zdání normality. Je to vyčerpávající a osamělé, protože nikdo pořádně nemluví o tom, jaké to pro rodinu odsouzeného je. Očekává se, že se s tím prostě vyrovnáme, že se s tím v tichosti vypořádáme. Ale pravdou je, že my jsme tu skutečné oběti. My jsme ti, kdo musí přijít na to, jak jít dál, když je všechno rozbité.

A pak je tu ostuda, stigma, které s sebou nese mít rodiče ve vězení. Je to jako temný mrak, který nad vámi visí, ať jdete kamkoli. Lidé to neříkají přímo, ale cítíte to – odsuzování, lítost. Jako by čekali, až se zlomím, až se zhrouťm. A možná proto jsem byla tak otupělá, tak odtažitá. Je to obranný mechanismus, způsob, jak se chránit před vší tou bolestí a zmatkem. Ale taky mě to izoluje. Člověk má pak pocit, že to břemeno nese úplně sám.

Marie: S touto izolací musí být neuvěřitelně těžké se vyrovnat. Máte pocit, že se vám podařilo najít nějakou podporu, ať už v rodině, nebo jinde?

Karolína: Myslím, že moje rodina se o to svým způsobem snaží, ale každý se s tím vyrovnává jinak. Moje sestra má vlastní vztah k našemu otci, vlastní pocity, které musí zpracovat. Moc o tom nemluvíme. Myslím, že se všichni bojíme, že když o tom začneme mluvit, všechno se na nás vyvalí a my nebudeme schopni přestat.

Co se týče podpory zvenčí, je těžké ji najít. Lidé moc nevědí, jak se s takovou věcí vypořádat. Mám přátele, kteří se distancovali, nejspíš proto, že nevědí, jak se s tou situací vypořádat. A já se jim nedivím. Je toho hodně a ne každý je na to připraven.

Jsou chvíle, kdy mám pocit, že se topím, že se pod tíhou toho všeho dusím. Ale naučila jsem se to zvládat po svém. Pomáhá mi psaní. Je to způsob, jak ze sebe dostat všechny ty emoce, aniž bych tím musela zatěžovat někoho jiného. Je to způsob, jak dát smysl tomu chaosu v mé hlavě. Ale lhala bych, kdybych tvrdila, že to stačí. Pravdou je, že nevím, jestli někdy najdu podporu, kterou potřebuji. Možná je to prostě součástí reality, že jsem v téhle situaci. Naučíte se žít s osamělostí, s vědomím, že nikdo jiný nemůže plně pochopit, čím procházíte.

Marie: Je vidět, že jste o tom hodně přemýšlela. Myslíte si, že se někdy dokážete vyrovnat se svým vztahem k otci? Nebo na to stále ještě přicházíte?

Karolína: O tom přemýšlím pořád. Dokážu se s tím vyrovnat? Dokážu to nějak uzavřít? Nevím. Právě teď se to všechno snažím vyřešit. Jedna moje část chce dál bojovat za vztah s ním, chce věřit, že se to stane.

4.3 Dopisy od dcery pro otce

Dopis č.1:

Ahoj tati

Poslední dobou nad tebou, nad námi přemýšlím a myslím jsi, že celá tahle situace je postavena na hlavu. Pořád čekám, že ty napíšeš, ale na co vlastně čekám. Na to, že ty sám od sebe uděláš nějaký krok celý můj život. Myslela jsem, že v té situaci, co nastala ty budeš ten, co mě zahrne pozorností. Ale opět jsem se spletla. Pořád jsem tvoje holčička a nikdy jsem od tebe nečekala nic víc, než to abys byl můj táta. Nikdy jsme neřekli, že se milujeme ale teď se rozbřečím i když mi řekneš, že mě máš rád. Mamka mi to říká každý den, když mě vidí, že mě miluje. Vím, že celý život pro tebe budu zklamáním, protože nevypadám podle tvých představ a děkuji mamce za to, že mě tahle nikdy nenechala se cítit, proto že je to dost na prd pocit, když cítíš z toho člověka, že řeší, jak vypadáš. Upřímně jsem jeden z těch nejhodnějších lidí, co jsi za svůj život poznal. A taková jsem díky mamě. Nikdy jsem si necítila méněcenná. Ukázala mi to, jaké je to, když tě někdo bez podmíněčně miluje se vším všudy. A i když máme svoje vzestupy a pády je to moje Asi komfortní zóna a obdivuji ji za to, že se na nás ještě nevykašlala to ty jsi neumíš ani představit, jak to je pro ni těžké tady pro nás být 24/7. A to není óda na mamku, píšu to jen proto, aby ses nad tím zamyslel. Taky už má své léta a určitě si představovala, že její život bude teď třeba už bez nás...Tak moc nás miluje.

Na to jsem čekala celý život, že budu mít tu jistotu i od tebe. Ale pravda je, že s mamkou mám jiný vztah než s tebou, kdyby se mamce stalo to, co tobě nenáviděla bych jí nebyla bych se jí schopná podívat ani do obličeje. Nenáviděla bych jí za to, že mě tím nechala projít. U tebe je to něco jiného neumím to popsat. Asi ve mě už bouchly emoce. Tak jestli jsem napsala něco, co ti ublížilo tak se omlouvám

Dopis č.2:

Ahoj tatinku

První návštěva

Jsem moc ráda za to, že jsme se mohli vidět. Pro mě se nic nezměnilo pořád jsi můj tatka jen se vidíme za jiných okolností. Pořád si neztratil svůj humor. Díky bohu. Víím, že si toho vážíš. Všeho, co ti napíšu. A jsem ráda, že u některých věcech ve mě máš důvěru. Mrzí mě, že to není u všeho, ale snažím se to pochopit. Opět jsem moc ráda za to, že sis vybral naši maminku, protože mi neskutečně pomáhá. Tím, jaká je. Žene mě pořád dopředu. A nebýt jí tak se asi zhroutím. Je mi strašnou oporou. Vráťím se zpátky k nám. Děkuji za to, že si znovu zavolal i po návštěvě, jestli jsem ok toho jsi hodně cením. Myslela jsem si, že to pro mě bude psychicky náročné ale vlastně jsem překvapena, že to probíhalo v rámci možnosti v pohodě. Přijde mi šilený, že potom musíš projít tou prohlídkou. Aspoň se na tom ukazuje, že možnost nás vidět je pro tebe tak důležitá, že osobní prohlídka je jen malíčkost co musíš obětovat. Jsem ráda, že po 3 měsících co jsme spolu komunikovali pouze přes telefon pár minut tak jsem zase mohla vidět tvůj obličej sice s respirátorem ale i tak. Když dlouho člověka nevidíš začneš přemýšlet nad tím, aby si nezapomněl jeho rysy v obličejí, mimiku, gesta a tak. To pro mě asi je nejtěžší, když spolu něco řešíme přes telefon, že nevidím, jak se na to tváříš. Možná je to pro tebe lehčí reagovat na různé informace to nevím. Nic méně za návštěvu jsem ráda ale jak jsem šla dříve, tak mi to spíš přišlo, že s Jménem přítelkyně chcete řešit věci, které bych neměla slyšet. Víím, že spolu žijete a asi o tobě ví mnohem víc věci než já, ale znáš mě a moji povahu potřebuji být potřebná a když ti s čímkoliv mužů pomoci tak mám pak ze sebe radost, že jsem někomu pomohla. Myslím si, že bych měla i vnitřní pocit, že mi věříš a máš ve mě důvěru, že to, co mně potřebuješ splním a udělám.

Když jsi volal ohledně té závěti tak jsem tento dopis měla už rozepsaný, tak to shnu do jednoho.

Teď mě úplně zalila euforie z toho, že jsi našel tu závěť. Po 3 měsících jsem konečně slyšela, jak jsi doopravdy šťastný. Slza mi ukápla. Vyřešilo se tím spoustu starostí jak pro tebe, tak i to, že strýc nemá výběr a bude to, tak, jak má být a jak si to děda přál. Mě by to, taky nenapadlo se do té knížky koukat, ale viděla jsem, že je posunutá záložka, tak jsem ji chtěla dát na začátek a všimla jsem si toho papíru. No, co ti budu povídat náhoda jako blázen.

Ještě další info dnes jsme byli se strýcem u toho notáře. Posílám ti plnou moc, kterou bys měl na někoho napsat asi ideálně na mě nebo tedy na toho tvého právníka jedná se jen o to, aby až k nám doputuje ta závěť, tak je potřeba aby jí někdo potom podepsal za tebe, že souhlasíš s tím, že všechno po právu náleží babičce. Strýc jsi to za sebe může podepsat sám. Ty tím, že tady nejsi, tak to za tebe někdo musí podepsat. Ještě posílám záznam z toho jednání kdyby jsi měl nějaké připomínky, nebo cokoliv buď zavolej a nebo napiš v dopise. Taky jsem se chtěla zeptat, jestli nevíš, kde měl děda velký techničák od auta ten notář to bude potřebovat. Myslím si, že bude normálně v jeho pokoji ve vašem starém dětském pokoji. To je ode mě zatím vše

4.4 Dopisy od otce pro dceru

Dopis č.1 :

19. 12. 2021

AHOJ [REDAKCE]

ZA DĚLOU TI TOUTO CESTOU (JAKO VŠEM MÝM BLÍZKÝM) ZA DĚLOU VŠECHNO
CO SI PŘEJEŠ ABY TI PŘINESL "VĚŠTĚ" ROD STROMEČEK. PŘEJI TEŽ
ŠTASTNÉ A VESELÉ PROŽITÍ VÁNOČNÍCH SVÁTKŮ (POKUD TO BŮDE) AŽ
TI TO CO NEJLÉPE NARUŠÍ NEČELANÉ PRACOVNÍ SMĚNY NEBO COJOLIV
JINÉHO... ZA DĚLOU TI PŘEJI JEN TO DOBŘE A KRAJNĚ NEJEN DO
NOVÉHO ROKU 2022 ALE PO CELY NADUHAŽEJÍCÍ ROK...

CHCI TĚ MOC POKRYT ZA TVŮJ PŘÍSTUP K ŽIVOTNÍM ÚSPĚCHŮM,
ZA OCHOTU A PŮHOC K MILE, JESINICE, VĚŘÍM ŽE I TVÉ MAMINCE A VŮBEC ZA
TVOJI ODPOVĚDNOST, ŠTEROU PŘEDVADÍŠ. DOBŘÍM TI VE KĚM PÁLEČKY A ŽE TĚ
SE TĚŠÍM AŽ TĚ OPĚT UVIDÍM... MAM TĚ RÁD A MAM Z TEBE UPŘÍMNOU RÁDOST
JAK SE DOKAŽEŠ TRAT S NÁSTRAHY OSUDU...

PUSINKY MILAČKY
[REDAKCE]

MAM TĚ MOC RÁD

Dopis č.2:

AHOJ MILKY MÁM V

Vím, že to může znít při nejmenším zvláštní, ale k
dopisu se chystám až nyní a já si uvědomil
vzpomínat tak pitva zároveň vání a zároveň byk
váš i tímto posílám jasně, by jako mohli být
dopis co je sebesta, na síleu papírů jméno přítelkyně
* DĚVĚTI MOC

Ve jasně, že třeba bych poprosil byk poprosit
ať každého tak 2021 - Jsem taky za chybou
a je to samozřejmě něco strachu a tělo do učitel
i brát. Někdy by mě napadlo takhle vachy
nežde byj někdy byl a do mým etruka,
vizuální, prachy, ať... Jáž bylo třeba s
Amerikou "Co člověk to original" Ať jsem
sok jsem všichni, taky něme dact problem, trápan
a i to už vyjde v křemeloch a pochopit.
Hlavním problémem je práce - KŮRNÍM OKEM
pracovat, ale ten COVID-19 je opravdu pro
každého obtava parhant... Dělba to na
všechny a je jako taková vají čar... Senoř
nemají návraty (MY VE TADY UML) a OZAV
O NĚKTERY TAKY STAVUJE METRÉME MÍ)
Je možné místo návraty na křemel jsem val
• Kolky moje, samozřejmě vapsal je v době
COVID 19 Feio na po EKYPÍ ale já více
actavy a NICKY mezím a tak přestěže
jsem val si stane vapsal, ale nemělo mělo
výkonatelská povla - SPRAVNE KŮRNÍM
na jistou adresu to poslat. Ať jsem už
poprosit - POKUD NEJTE NEJATE KŮRNÍM
něm, že se do jasně děla) ale nejednat.

Dopis č.4:

AMOT jméno prostřední dcery 11. 4. 2021

VÍM, ŽE MI PŘÍŠ DOPISĚK, ALE JE VÍKEND A TO JE TADY DOBA KDY VĚTŠINOU - POKUD NĚCO NEHOĚT - PÍŠU DOPISY. JE TO I PROTO, ŽE TADY VLASTNĚ KROMĚ ZANUTŘEHO TÍDIA A OBĚDA NENÍ VŮBEC NIC CO DĚLAT (ještě tedy robotního bouřání - bromadnělo po 4 kusech se tam chvilu. Je to můj nejmičejších 10 minut tady pokud nepočítám telefon) VĚTŠINOU SĚDNU A NAPÍŠU KAŽDĚ MĚ DLEŤ DOPIS... VÝMĚ PRVNÍCH DŮŤ TO JSEM SE ZOROUKÁVAL... jméno přítelkyně... TAKĚ A NÁSLEDNĚ KOKU JE POTŘEBA A KDYŽ JE TO SEČTE TAK TO DĚJ PĚKNÝ POČET ŽÁDKU A TÍM I ČASU.

PONALU JE ZTRACÍM KOKU JSEM CO NAPÍŠU A NAOPAK, NENAPÍŠU... Nejstarší dcera MA' V TOMTO SETU DETAIKNĚNÍ POPSANÝ HŮŤ DEN TADY, TO KDYBY TĚ TO ZATÍHALO... OMLOUNÁM SE, ALE PŘIJDE MI ZBYTEČNĚ A NEČETNĚ K DOPISICE A BLOKU PSÁT VÁM TO SOLO 😊

CHĚL JSEM TI JEŠTĚ JEDNOU ZODĚKOVAT ZA TO, ŽE JE STARŠÍ / STARŠÍ O BĚBICKU, RESPEKTIVE MOMENTÁLNĚ O ŤĚU KOLEM NÍ. NATLAK JE STĚDNY NORKOVĚ PŘÍHODY VĚŘÍM TĚD BUDEU ŽEŠIT ODBORNÍCU A NÁSLEDNĚ TO ZASE BUDE NA VÁŠ TI ŽUKVIT CO LEJNICE POMOČ VYPOUNAT SE S TÍM, ŽE JE ŽEŽ ŽĚDŤ, UBAŤUNICE... A NEBUDE TO HÍT JEDNODUCHĚ.

JO POPSANÝM TĚ ŽUKS DĚT TY MOBILY jméno přítelkyně TO KDYBY VOLALI I PŘÍPADNĚ LIDI ODE MAČE Ž PRÁČE CO TAM NECHALA NA SEBE MOBIL A NA VYKLÁDALA TAM KDO VÍ CO...

ČITOUSÍ M TU I PRESIOZE VŠDY MUSI NĚKDO PROHAT A BOMBAŘU
 TO NEMUSÍ BÝT VĚDY SPRÁVEDLIVĚ. LOAJALITA TĚ TAKÉ DĚ
 MĚ PROVAŽÍ - TADY TAKÉ PŮJČO!!! NĚKDY MOHOU BÝT DOTADY
 LOAJALITY KE ŠTÁTNE STRANĚ NEBO ČLOUVĚKU FATA'LNÍ!!!
 PROSTĚ JI VESMĚS VEJMI POZITIVNÍ A MILÝ ČLOUVĚK 😊
 NEGATIVA MĚ VLASTNĚ ANI NENAPADÁ... SUAD AŽ NA
 NEDODCHVILNOST (MŮJE BÝT ZAPŮČÍNĚNA OKOLNOSTMI ALE...) A
 NĚKDY TA LOAJALITA K NĚ ÚPLNĚ PRAVDIVĚMU NÁZORU, ALE TO
 NEMŮJE OUKLIVIT PROTOŽE JAVÁŠ VEJ JEDNOSTRANNÝ POHLED 😊
 NECHME TO BÝT... PROSTĚ JI MOJE PROSTĚDNÍ MILOVANA'
 STO LEHLIVA' DCERUŠKA... MOJE jm. Dcery ... PUSU
 MILÁČKU CO SE TĚLA' TĚHO FILOZOFICKÉHO ZAMYŠLENÍ NA ŽIVĚ.
 UŽ POSLEDNÍCH MNOHO LET SE SVATÝM AŠYCH NESEJ NIKDY SPÁT
 POKUD JSEM S NĚJÍM NÁDOH MI ZÁLEŽÍ V JAKÉKOLIV ROZEPŮJ A TO
 KDYBYCH MĚL ZE SVÝCH NÁZORŮ HOVNĚ SLEUIT - JE TO PROTO, ŽE ŽITRA
 UŽ NEHUSÍ BÝT A VRÁTIT... TO NIKDY NEJDE... ČÍM JSEM STARŠÍ
 TÍM VÍCE SI BŮŽERÝCH LIDÍ VAŽÍM A MILUJENĚJACÍ JSOU - JE TO TĚŽKĚ
 ALE BEZ NICH MNOHEM MNOHEM TĚŽŠÍ!!!
 MOJE MALBY KDYBYCH SE MĚL VRÁTIT KVĚHY PŮJBOVÁNÍ, TAK
 VESMĚS ZÁČÍNÁJÍ POZITIVNĚ A MILE - STEJNĚ TAK I KONČÍ A POKUD
 TAM DO TOHO VLEJE NĚJAKÁ 'TEMNÁ' ŠÍLA? RADEJI OBRÁŽ ^{NEJODĚJAVĚ} VÍTRŮDÍ
 A ZÁČLOV MALBU ZÁJOUU S KEPSÍMI POČITY - NEŽ VĚDY PŮJ POHLEDU
 NA NĚJ VIDĚT TU NEGACI KTERÁ SE TAM VLOUĐILA NA ZÁKLADĚ
 NĚJAKÉHO CHVILKOVÉHO OUKLIVĚNÍ...
 MĚJME SE HLAVNĚ RÁDI, PROTOŽE ŽIVOT JE MOC
 KRÁTKÝ A NIKDY NEVÍME CO BUDE ŽITRA!!!
 ♥️ HANĚ MOJE RÁD TAVISA PUSU

4.5 Soudní rozsudek

Číslo jednací: 40T 9/2017

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátu složeném z předsedkyně senátu, : a
přisedících Ing. : a , v hlavním líčení konaném dne 23. května 2019
takto:

9. Jméno respondenta

narozen (datum) v Praze, trvale bytem Praha 8 – Libeň, Kandertov:

jsou vinní, že

v přesně nezjistěný den na podzim roku 2011 zajistil obžalovaný vku obžalovaného prostřednictvím a, nar. na Finančním úřadě pro hl. m. Prahu, Územní pracoviště pro Prahu 1, a to od které získával potřebné informace na základě instrukcí a požadavků, které obdržel osobně či prostřednictvím obž. od obž., konkrétně se jednalo o získání informací týkajících se chodu příslušného oddělení finančního úřadu zabývajících se zahraničními subjekty a informací týkajících se náležitostí dokumentů předkládaných tomuto úřadu tak, aby tyto splňovaly veškeré náležitosti a nebudily zvýšenou pozornost ze strany pracovníků finančního úřadu, přičemž e, na rozdíl od obžalovaných a j. , kteří věděli, k jakému účelu tyto informace opatřují a za svou činnost též obdrželi od obž. a odměnu ve výši nejméně 17.500.000,- Kč, nebylo předem zřejmé, že sdělené informace budou sloužit k vylákání nadměrného odpočtu na dani z přidané hodnoty s tím, že obž. informace, které získával od e v průběhu doby od podzimu 2011 do března 2012 předával prostřednictvím obž. ho obž. i, aby tento mohl nechat sestavit příslušná daňová přiznání, ve kterých budou neoprávněně nárokovány nadměrné odpočty daně z přidané hodnoty, kdy konkrétně se tak stalo 1) dne 25.11.2011, bylo jménem j, zástupce společnosti

9. obžalovaný Jméno respondenta

podle § 240 odst. 3 trestního zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 6,5 (šesti let a šesti měsíců) roku.

Podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku se pro výkon trestu zařazuje do věznice s ostrahou.

Podle § 70 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku se obžalovanému ukládá trest propadnutí věci a to flash disk zn. Verbatim, 4G, červené barvy, notebook zn. HP ProBook 4510s s/n CNU9433VXL, včetně zdroje CT:WASHB0ABMY46KP, tablet zn. Apple, iPad model A1458, s/n DMPJJ12CF187, bílé barvy v červených koženkových deskách včetně USB zdroje, mobilní telefon zn. Apple, iPhone model A1332, včetně SIM karty.

Podle § 71 odst. 1 tr. zákoníku se ukládá trest propadnutí náhradní hodnoty, a to finančních prostředků ve výši 105.000,- Kč nacházejících se na bankovním účtu ČNB a.s., č. 6015-5504881/0710 vedeném ve prospěch Policie ČR.

5 Seznam použité literatury

- Blomberg, T. G. a K. Lucken. *American Penology: A History of Control*. New York: Routledge, 2017. ISBN 978-0415734845.
- Braman, D. *Doing Time on the Outside*. Ann Arbor: The University of Michigan Press, 2004. ISBN 978-0472030094.
- Brooks-Gordon, B. „Contact in containment“. In: Bainham, A., Lindley, B., Richards, M. a L. Trinder (eds.). *Children and their Families: Contact, Rights and Welfare*. Oxford: HartPublishing, 2003, s. 313–334. ISBN 978-1841132439.
- Čepelek, J. *Metoda PEN v psychodiagnostické a penitenciární praxi*. Praha: Bulletin, 1973. č. 2. [ISBN není dostupné].
- Černíková, V. *Sociální ochrana: terciární prevence, její možnosti a limity*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. Vysokoškolské učebnice. ISBN 978-80-7380-138-0.
- Černíková, V. a V. Makariusová. *Úvod do penologie*. Praha: Sociálně právní institut, 1997. ISBN 8027059461.
- Comfort, M. *Doing Time Together: Love and Family in the Shadow of the Prison*. Chicago: The University of Chicago Press, 2008. ISBN 978-0226114634. Hendrych, I. *Vybrané kapitoly z penologie*. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2010. ISBN 978-8072485481.
- Jelínek, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. Praha: Leges, 2010. ISBN 978-8087212493.
- Jelínek, J. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou*. Praha: Leges, 2017. Glosátor. ISBN 978-8075026378.
- Johnston, D. „Effects of parental incarceration“. In: Gabel, K. a D. Johnston (eds.). *Children of Incarcerated Parents*. New York: Lexington Books, 1995, s. 59–88. ISBN 978-0669271808.
- Karabec, Z. a Š. Blatníková. „K problematice dlouhodobých trestů odnětí svobody“. *Kriminalistika: Čtvrtletník pro kriminalistickou teorii a praxi*, 2004, 37(3), s. 194–209. [ISBN není dostupné].
- Kraus, B. *Životní styl současné české rodiny*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2015. ISBN 978-8074355448.
- Mařádek, V. *Vězeňství*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, 2005. ISBN 80-7368-002-5.
- Matoušek, O. a H. Pazlarová. *Podpora rodiny: manuál pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-8026206972.

- Rýdlová, J. *Právní minirádce pro život*. Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN 978-8027101795.
- Sack, W. H. „Children of imprisoned fathers“. *Psychiatry: Journal for the Study of Interpersonal Processes*, 1977, 40(2), s. 163–174. [ISBN není dostupné].
- Sochůrek, J. *Kapitoly z penologie. III. Díl. Negativní jevy ve vězení*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007. ISBN 978-8073722050.
- Španková, J. *Resocializácia odsúdených*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-8073804848.
- Štěrbá, V. *Penologie*. Praha: Armex, 2007. ISBN 978-8086795484.
- Vágnerová, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-802-3.
- Veteška, J. a S. Fischer. *Psychologie kriminálního chování: Vybrané otázky etiologie, andragogické intervence a resocializace*. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-8027107315.
- Vojtová, V. *Úvod do etopedie: texty k distančnímu vzdělávání*. Brno: Paido, 2008. ISBN 978-8073151669. **Obrázek č. 1 : Zdroj: Nejvyšší státní zastupitelství, 2019.**

6 Seznam elektronických zdrojů

- Apel, R., Blokland, A. A. J., Nieuwbeerta, P., Van Schellen, M. The Impact of Imprisonment on Marriage and Divorce: A Risk Set Matching Approach. *Journal of Quantitative Criminology*, 2010, 26(2), s. 269–300. Dostupné z: <https://doi.org/10.1007/s10940-009-9087-5>.
- Arditti, J. A., Lambert-Shute, J., Joest, K. Saturday morning at the jail: Implications of incarceration for families and children. *Family Relations: An Interdisciplinary Journal of Applied Family Studies*, 2023, 52(3), s. 195–204. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2003.00195.x>. [citováno 2024-05-11].
- Arditti, J., Few, A. Maternal Distress and Women's Reentry into Family and Community Life. *Family Process*, 2008, 47(3), s. 303–321. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1545-5300.2008.00255.x>. [citováno 2024-05-13].
- Bülow, W. The Harms Beyond Imprisonment: Do We Have Special Moral Obligations Towards the Families and Children of Prisoners? *Ethical Theory and Moral Practice*, 2013,

- 17(4), s. 775–789. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/271738502_The_Harms_Beyond_Imprisonment_Do_We_Have_Special_Moral_Obligations_Towards_the_Families_and_Children_of_Prisoners. [citováno 2024-05-14].
- Codd, H. Prisoners' Families and Resettlement: a Critical Analysis. *The Howard Journal*, 2007(July), s. 255–263. ISSN 0265-5527. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/j.1468-2311.2007.00472.x>. [citováno 2024-05-14].
 - Codd, H. Women Inside and Out: Prisoners' partners, Women in Prison and the Struggle for Identity. *Internet Journal of Criminology*, 2003, 1–24. Dostupné z: [URL nebylo uvedeno ve zdroji].
 - Condry, R., Smith, P. S. The Sociology of Punishment and the Effects of Imprisonment on Families. *Prisons, Punishment, and the Family. Towards a New Sociology of Punishment?*, 2018, s. 1–26. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/323114853_The_Sociology_of_Punishment_and_the_Effects_of_Imprisonment_on_Families. [citováno 2024-05-11].
 - Crewe, B. Depth, weight, tightness: Revisiting the pains of imprisonment. *Punishment and Society*, 2011, 13, s. 509–529. Dostupné z: <http://doi.org/10.1177/1462474511422172>.
 - Český Fair Trade Institut. *VTOS – Připravte se na výkon trestu odnětí svobody*. 2024. Dostupné z: <https://www.cfti.cz/magazin-cfti-vykon-trestu-odneti-svobody.html>. [citováno 2024-02-13].
 - Člověk v právu. *Výkon trestu odnětí svobody*. Člověk v tísni, 2024. Dostupné z: <https://clovekvpravu.cz/prirucka/8-trestni-pravo/8-2-trestni-pravo-procesni/8-2-18-vykonavaci-rizeni/8-2-18-1-vykon-trestu-odneti-svobody/>. [citováno 2024-02-08].
 - Dixey, R., Woodall, J. R. The significance of 'the visit' in an English category-B prison: Views from prisoners, prisoners' families and prison staff. *Community Work & Family Work & Family*, 2012, 1, s. 29–47. Dostupné z: https://eprints.leedsbeckett.ac.uk/id/eprint/99/2/The%20significance%20of%20the%20visit%20in%20an%20English%20category-B%20prison_FINAL.pdf. [citováno 2024-05-13].
 - Hairston, C. F. Family ties during imprisonment: Important to whom and for what? *Journal of Sociology and Social Welfare*, 2021, 18(1), s. 87–104. Dostupné z: [URL nebylo uvedeno ve zdroji].
 - Loucks, N. Prison Without Bars: The Experiences of Families Affected by Imprisonment. *In Brief*, 2005, 1. Edingburgh: Families Outside. Dostupné z: <https://www.familiesoutside.org.uk/content/uploads/2017/11/families-outside-in-brief-1.pdf>. [citováno 2024-05-23].

- Macurová, M., Turková, I., Dobiášová, P. Ohrožení výkonem trestu odnětí svobody na Benešovsku. 2018. Dostupné z: <http://www.cpkp.cz/index.php/publikace/metodikaVTOS-compressed.pdf>. [citováno 2024-05-12].
- Mills, A. 'Great Expectations?': A Review of the Role of Prisoners' Families in England and Wales. *Selected papers from the British Society of Criminology Conference, Portsmouth University*, 2005. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/240627780_'Great_Expectations'_A_Review_of_the_Role_of_Prisoners'_Families_in_England_and_Wales. [citováno 2024-05-14].
- Murray, J. The effects of imprisonment on families and children of prisoners. In: Liebling, A., Shadd, M. (eds.). *The effects of imprisonment*, 2005, s. 442–462. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/333356630_The_effects_of_imprisonment_on_families_and_children_of_prisoners. [citováno 2024-05-13].
- Preuss, O. Co je trestný čin a jak trestné činy dělíme? *Dostupný advokát*, 26. 4. 2022a. Dostupné z: <https://dostupnyadvokat.cz/blog/trestny-cin>. [citováno 2024-02-08].
- Preuss, O. Vše o trestu odnětí svobody. *Dostupný advokát*, 26. 4. 2022. Dostupné z: <https://dostupnyadvokat.cz/blog/trest-odneti-svobody>. [citováno 2024-02-08].
- Raszková, T., Hoferková, S. Vliv rodiny na jedince ve výkonu trestu odnětí svobody. Rodina a sociálně patologické jevy. Sborník abstraktů s plnými texty příspěvků na CD-ROMu z mezinárodní konference konané v Hradci Králové ve dnech 4. a 5. září 2012 [CD]. Hradec Králové: Gaudeamus, 2012, s. 77–87. Dostupné z: [URL nebylo uvedeno ve zdroji].
- Šance dětem. *Rodič ve vězení – výzva pro dítě i pečovatele*. 25. 06. 2019. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/rodic-ve-vezeni-vyzva-pro-dite-i-pecovatele>. [citováno 2024-05-12].
- Vantuch, P. Tresty v novém trestním zákoníku. *Ekonom*, 18. 11. 2009. Dostupné z: <https://pravnicke.ekonom.cz/c1-39116660-tresty-v-novem-trestnim-zakoniku>. [citováno 2024-02-08].
- Williams, K., Papadopoulou V., Booth, N. *Prisoners' childhood and family backgrounds*. Ministry of Justice, 2012. Dostupné z: <https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a7c543de5274a1b00423088/prisoners-childhood-family-backgrounds.pdf>. [citováno 2024-05-13].
- Trestní řízení. Systém trestů. [online]. 17. 8. 2022. [cit. 2022-11-17]. Dostupné z: <http://www.trestni-rizeni.com/vyklad-pojmu/system-trestu>

7 Seznam příloh

- Přepis rozhovoru s otcem
- Přepis rozhovoru s dcerou
- Dopisy od dcery Karolíny do vězení
- Dopisy od otce Jana pro dceru
- Soudní rozsudek

